

Український католицький університет

Катехитично-педагогічний інститут

Кафедра загальної та соціальної педагогіки

Дорогою милосердя
Моя мандрівка з Ісусом та друзями

Методичні матеріали

для проведення тематичних зустрічей

про діла милосердя

Львів - 2016

Автори:

Назар Дуда, ліценціат богослов'я, координатор катехитичних програм для підлітків та молоді Катехитично-педагогічного інституту УКУ, викладач кафедри загальної та соціальної педагогіки УКУ.

с. д-р **Луїза Цюпа**, СНДМ, доктор богослов'я, заступник голови Патріаршої катехитичної комісії УГКЦ, директор Катехитично-педагогічного інституту УКУ, старший викладач кафедри загальної та соціальної педагогіки УКУ.

Андрій Козіброда, психолог, богослов, викладач Катехитично-педагогічного інституту УКУ.

Дорогою милосердя. Моя мандрівка з Ісусом та друзями. Методичні матеріали для проведення тематичних зустрічей про діла милосердя / Н. Дуда, Л. Цюпа, А. Козіброда – Львів, 2016.

Методичні матеріали для проведення зустрічей із дітьми та молоддю у літніх таборах, у катехитичних школах, на уроках християнської етики. Мета циклу зустрічей – формувати уміння виявляти милосердя з любові до Бога і ближніх.

У посібнику запропоновано дев'ять конспектів тематичних зустрічей із широким застосуванням інтерактивних вправ. У *Додатках* містяться робочі матеріали для учасників занять.

У методичних порадах розглянуто принципи організації та проведення літнього табору, розпорядок дня та особливості організації його складових частин, структуру зустрічей та принципи їх проведення.

Для провідників літніх таборів, катехитів, вчителів.

© 2016 Катехитично-педагогічний інститут Українського католицького університету

ЗМІСТ

МЕТОДИЧНА ЧАСТИНА	
Методичні поради стосовно проведення табору	4
Методичні поради стосовно проведення тематичних зустрічей	9
ОПОРНІ КОНСПЕКТИ ТЕМАТИЧНИХ ЗУСТРІЧЕЙ	
Організаційна зустріч	14
Тема 1: Милосердні як Отець	18
Тема 2: Боже милосердя	24
Тема 3: Ісус Христос – вияв Божого милосердя	29
Тема 4: Щасливі з Богом	35
Тема 5: Милосердя у ділах	44
Тема 6: Діла милосердя для тіла	49
Тема 7: Діла милосердя для душі	57
Тема 8: Пресвята Богородиця – Двері милосердя	62
РЕКОМЕНДОВАНІ ВИДАННЯ	77

МЕТОДИЧНА ЧАСТИНА

Методичні поради стосовно проведення табору

Тема і провідна ідея табору

Назва табору: Дорогою милосердя. Моя мандрівка з Ісусом та друзями.

Мета виховного процесу табору: Формувати уміння виявляти милосердя з любові до Бога і ближніх.

Наскрізна ідея табору: Бути милосердними як Отець.

Біблійна цитата: «Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний» (Лк 6, 36).

Про методику організації та проведення літнього християнського табору йшлося в попередніх виданнях серії *Моя мандрівка з Ісусом та друзями*. У цьому посібнику наведемо лише деякі методичні поради і пропозиції.

Літній християнський табір як одна з найефективніших форм християнського дозвілля, аби принести очікувані результати, має поєднувати різні таборові заходи: час молитви, тематичні зустрічі, духовні та дозвільні програми. Усі вони разом допомагають досягненню мети. Цьому, зокрема, повинен сприяти і добре організований розпорядок дня табору. Загальний розпорядок дня має бути укладений із врахуванням особливостей конкретного табору так, щоб усе служило досягненню поставленої мети: розміщення, час проведення, вік учасників. Такий табір можна проводити як на виїзді, так і за місцем проживання (при парафії, школі, будинку культури).

Розташування табору відобразиться на організації, програмі й розпорядку дня табору. Нижче подаємо пропозиції, які можуть стати орієнтиром чи основою для створення Вашої власної програми табору. Розпорядок дня і часові межі окремих видів діяльності необхідно пристосовувати до конкретних умов, беручи до уваги особливості учасників табору.

Особливе значення має приклад самого провідника та спільноти провідників. Діти й молодь уважно дивляться на провідників, які власним життям підтверджують те, що навчають.

Під час проведення зустрічей у літнього таборі особливу увагу потрібно приділити узгодженню дій усіх провідників. Обов'язковими є щоденні зустрічі провідників для планування й організації життя табору, аналізу освітньо-виховної програми, спільної молитви, розгляду контроверсійних питань та проблем окремих дітей, шукаючи у євангельському дусі шляхів вирішення та надання дитині конкретного супроводу.

Катехити, вихователі, аніматори, провідники літніх християнських таборів повинні створити всі необхідні умови, щоб для дітей і молоді щоденна жива і радісна участь в таборових заходах стала часом відкриття Божої благодаті, присутності Ісуса, спілкування з друзями та здорового відпочинку.

Орієнтовний розпорядок дня виїзного табору

07.45 – підйом

08.00 – руханка

08.15 – ранковий туалет і прибирання кімнат

09.00 – ранкові молитви, підняття прапора, організаційні питання, впровадження в тему дня

09.15 – сніданок

10.00 – ігри в колі

10.30 – тематична зустріч

11.30 – школа пісні

12.00 – Божественна Літургія, роздуми над темою дня

13.00 – обід

14.00 – вільний час (відпочинок та ігри)

15.30 – майстер-клас (гуртки)

16.30 – перекуса

17.00 – велика гра (ігри, розваги й конкурси)

18.30 – час на підготовку презентацій груп (вільний час)

19.00 – вечеря

20.00 – тематичний вечір

22.00 – вечірня молитва і підсумок дня

22.15 – приготування до сну

22.30 – відбій

Орієнтовний розпорядок дня денного табору при парафії

09.45 – зустріч учасників табору

10.00 – дозвілля у колі (ігри, розваги й конкурси)

10.45 – представлення теми дня

12.00 – школа пісні і танцю

12.30 – обід

13.30 – вільний час (відпочинок та ігри)

15.00 – майстер-клас (гуртки)

16.00 – велика гра (ігри, розваги й конкурси)

17.00 – завершальна молитва і підсумок дня

Заходи дозвілля під час табору

Літній християнський табір, як і будь-який інший, неможливо уявити без організації та проведення ігор, конкурсів, майстер-класів, забав, які так люблять діти, підлітки та молодь. Виховною програмою табору «Дорогою милосердя» також передбачено проведення різних заходів дозвілля, які катехит повинен заздалегідь підготувати. Детальніше про їх організацію й проведення – в посібнику «Моя мандрівка з Ісусом та друзями».

Майстер-класи

Під час табору «Дорогою милосердя» пропонуємо провести такі *майстер-класи*¹:

1. Виготовлення ікони (наклеювання іконок на дошці або мішковині).
2. Вироби з паперу, пластиліну, борошна.
3. Малюнок на камені (гуашшю або акрилом).
4. Квілінг – дарунок.
5. Виготовлення чоток.
6. Виготовлення свічок.

Школа пісні й танцю

Допомогою для вивчення пісень і танців можуть послужити аудіозаписи, видані Патріаршою катехитичною комісією УГКЦ спільно з Мультимедійною студією «Свічадо».

Для дітей дошкільного віку й початкових класів:

- ✓ CD «Я – Божа дитина»;
- ✓ CD «Бог любить нас».

Для дітей та молоді:

- ✓ CD «Співаймо Господу разом»;
- ✓ DVD і CD «Бог любить всіх людей. Християнські пісні з рухами».

Велика гра

1. Велика гра «Цитата» (пошук і вивчення біблійних цитат).
2. Велика гра «У пошуках скарбів».
3. Брейн-ринг.
4. Ігри у колі або естафети.

¹Способи їх проведення знайдете в мережі Інтернет.

5. Ватербол (ігри з водою, «обливанки»).
6. Турнір (футбол, волейбол, інше).

Тематичні вечори

1. Бенкет-дискотека (вечір знайомства – ватра).
2. Приготування групами тематичного вечора «Українські звичаї та ігри».
3. Фільм.
4. Дискотека.
5. Вечір танцю / Дискотека-бенкет.
6. Вечір талантів.
7. КВК (клуб веселих та кмітливих).
8. Духовний вечір.
9. Презентація праці груп і ватра-підсумок.

Молитва

Молитва є невід’ємним і провідним елементом християнського табору. Вона провадить до досягнення мети табору, пізнання Бога, зростання у вірі й пізнання християнських цінностей та правд. Щоб молитва була розмовою з Богом, потрібно її провести належно, у відповідний час, потрібно до неї підготуватися. Притаманним для християн є починати та завершувати день молитвою.

Існують різні способи молитви. Один із них – словами Святого Письма. Зокрема, про Боже милосердя говорять псалми 25, 41, 42, 43, 51, 57, 92, 103, 119, 136, і тому, можемо молитися ними.

Відповідними для молитви можуть стати «кульмінаційні» моменти піднесення, радості, смутку, роздумів, коли, обговорюючи тему, роблять важливі висновки, приймають рішення.

Під час тематичної зустрічі молитва є проханням, щоби Бог благословив нас результативно попрацювати, і подякою за дари, які ми від Нього щоденно отримуємо. Щоб молитва не перетворилася на формальність, а була щирою й безпосередньою, у радості й смутку, ми повинні у щоденних справах звертатися до Бога, як Отця і Друга, який завжди зрозуміє і допоможе. Для молитви важливо створити середовище тиші, уваги, довіри, сприйняття, пошани.

Божественна Літургія

Якщо програмою вашого табору передбачено проведення Божественної Літургії, то необхідно подбати про її належну підготовку.

Щоб учасники табору брали у Божественній Літургії активну участь, потрібно:

- визначити, хто провадитиме спів;
- заздалегідь приготувати змінні частини Божественної Літургії (тропарі, читання Апостола);
- забезпечити наявність молитовників з однаковим текстом у всіх учасників;
- співати прості, відомі для більшості наспіви;
- співати відомі для більшості пісні – на початку, під час Святого Причастя й наприкінці Божественної Літургії;
- на школі пісні або перед Божественною Літургією вивчати пісні і наспіви, які будемо використовувати у Літургії;
- залучати учасників табору до читання (або співання) Апостола й прислуговування під час Божественної Літургії;
- додати до ектенії прохання за Боже благословення всіх учасників табору (священик);
- під час проповіді підкреслити і прокоментувати провідну ідею дня, яку обговорювали на тематичній зустрічі в групах (священик);
- під час Божественної Літургії наголосити, виділити місця, пов'язані з темою дня (священик).
- якщо під час Божественної Літургії є молитва, яку учасники читали наприкінці тематичної зустрічі, – прочитати її усім разом.

Важливо подбати про місце для служіння Божественної Літургії – храму або каплиці. Якщо немає храму – облаштовуємо для цього одну з кімнат. Потрібно подбати, щоб вона була зручною для молитви (достатньо місця для всіх учасників, свіже повітря тощо) і щоб була відповідно облаштованою (престіл, антимінс, Святе Письмо, проскомидійник, тетрапод, хрест, ікони, свічки, обрус, тощо). Щоб у всьому відображалася гармонія, краса і святість.

Методичні поради стосовно проведення тематичних зустрічей

Цільова аудиторія

Запропоновані методичні розробки тематичних зустрічей зорієнтовані на працю з дітьми та молоддю середнього та старшого шкільного віку. Проведення зустрічей із дітьми молодшого шкільного віку вимагатиме врахування вікових особливостей цієї групи й внесення відповідних змін в організаційну та змістову структуру зустрічей. Заохочуємо провідників творчо підійти до планування, підготовки та проведення тематичних зустрічей.

Організація праці в групі

Оптимальна кількість учасників для проведення тематичних зустрічей – 10-15 осіб, приблизно однакового віку. Така кількість є зручною для проведення бесід із залученням усіх учасників.

Під час тематичних зустрічей діти працюють у колі, на кріслах, килимках – без столів – це сприяє комунікації, включенню всіх в обговорення та спільну працю з використанням інтерактивних методів. За такого розміщення зручно створювати малі підгрупи (по 3-4 особи), в яких усі учасники активніше долучаються до праці. Однак, коли використовуються фарби, пластилін, клей тощо, учасникам зручніше сидіти навколо столів.

Працю в групах можна проводити в різних місцях (аудиторіях, невеликих кімнатах, на подвір'ї), проте варто подбати, щоб це місце було належно підготовлене, освітлене і відповідало кількості учасників.

Структура циклу зустрічей

Мета циклу зустрічей: Формувати вміння виявляти милосердя з любові до Бога і ближніх.

Наскрізна ідея циклу зустрічей: Милосердні як Отець.

Біблійна цитата циклу зустрічей: «Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний» (Лк 6, 36).

Організаційна зустріч

Провідна думка: Успіх залежить від кожного.

Тема 1: Милосердні як Отець

Провідна думка: Ісус Христос закликає нас: «Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний» (Лк 6, 36).

Тема 2: Боже милосердя

Провідна думка: «Бог є любов» (1 Йо 4,8).

Тема 3: Ісус Христос – вияв Божого милосердя

Провідна думка: Ісус Христос – найбільший вияв Божого милосердя.

Тема 4: Щасливі з Богом

Провідна думка: Правдиве щастя – бути з Богом.

Тема 5: Милосердя у ділах

Провідна думка: Милосердя – це вияв любові у ділах

Тема 6: Діла милосердя для тіла

Провідна думка: З любові до Бога і ближніх робимо діла милосердя для тіла:

Голодного нагодувати

Спрагненого напоїти

Нагого зодягнути

Подорожнього в дім прийняти

Недужому послужити

В'язня відвідати

Померлого похоронити.

Тема 7: Діла милосердя для душі

Провідна думка: З любові до Бога і ближнього робимо діла милосердя для душі:

Грішника від гріха відвертати

Невіжу навчити

У сумніві порадити

Сумного потішити

Кривду терпеливо зносити

Образу з серця прощати

За живих і померлих молитися.

Тема 8: Пресвята Богородиця – Двері милосердя

Провідна думка: Богородиця діяла згідно Божої волі.

Структура зустрічі

Мета зустрічі: допомогти учасникам зрозуміти і прийняти провідну думку зустрічі.

Провідна думка зустрічі: важлива для учасників думка чи ідея, стержень, навколо якого збудована уся зустріч.

Усе, що відбувається на зустрічі, спрямоване на досягнення її мети. Кожна тематична зустріч містить інтерактивні вправи, завданням яких є допомогти учасникам зрозуміти, пережити та засвоїти провідну ідею зустрічі.

Вступ

Впроваджує учасників у тематику зустрічі, зацікавлює, вказує на актуальність і важливість тематики для учасників, ставить важке інтригуюче питання, відповідь на яке учні дадуть, виконавши завдання інтерактивної вправи. Вступні вправи варто робити коротшими, а більше часу виділяти на виконання завдань основної частини.

Інтерактивна вправа

Провідник задає учасникам непросте, несподіване, інтригуюче запитання.

Провідник пропонує спосіб (метод) пошуку відповіді на поставлене питання. Це можуть бути, наприклад, методи творчого мислення, дискусійні, інсценізації, образотворчі. Провідник дає учасникам завдання у певній послідовності. На виконання кожного завдання катехит визначає та оголошує певний час. Кожне наступне завдання оголошує після виконання попереднього.

Активність учасників

Провідник об'єднує учасників у групи (при потребі).

Учасники беруть собі матеріали, необхідні для виконання завдання.

Учасники індивідуально або в групах виконують завдання. Беруть безпосередню участь у тому, що відбувається, вчаться на власному досвіді, творять й радіють від докладених зусиль, взаємодіють, виражають свої емоції, переконання.

Часові межі

Не вказуємо часових меж тематичних зустрічей, оскільки це залежить від обставин і самих учасників табору. Для дітей тривалість може становити приблизно 45 хвилин; для підлітків та молоді – приблизно 60 хвилин. Враховуючи часові межі зустрічі та особливості учасників, катехит повинен відкоригувати спосіб розгляду кожної теми відповідно до можливостей та потреб учасників (зокрема – змінити інтерактивні вправи).

Часові межі виконання кожного завдання залежать від учасників і можуть коригуватися безпосередньо під час виконання ними завдання. Вказуючи часові

рамки, які відводяться на виконання завдання, провідник сприяє більшій організованості і результативності. За хвилину до закінчення часу на виконання завдання можете нагадати, скільки часу залишилося. Це допоможе учасникам зосередитися і стимулюватиме до активності. Кожна тематична зустріч має сформульовану одним реченням провідну ідею, навколо якої вибудовується змістова частина зустрічі.

Представлення результатів праці

Учасники сідають у спільне велике коло. Кожен представляє власні результати праці, або представник групи представляє результати праці групи. Якщо результати наочні і їх можна аналізувати без представлення – їх передають по колу чи прикріплюють на стіні для загального огляду.

Під час представлення результатів праці учасників або малих груп потрібно подбати, щоб усі брали активну участь. Наприклад, якщо є декілька результатів праці групи, то кожен результат може бути представлений іншим представником групи.

Ділення думками на загальному форумі

Провідник ставить допоміжне питання для роздумів.

Усі обговорюють, що зауважили, відчули, пережили, взяли для себе, засвоїли під час виконання завдання.

Підсумок провідника

У підсумку вправи потрібно наголосити на важливості висновків, які зробили учасники під час обговорення, і доповнити їх, поглибивши в напрямку провідної думки зустрічі.

Підсумок зустрічі

Провідник поглиблює висновки учасників.

Зауважує, що важливого з'явилося у праці групи.

Ще раз наголошує провідну думку заняття, яку важливо запам'ятати, засвоїти.

У процесі виконання інтерактивних вправ та формулювання висновків учасники доходять розуміння і прийняття провідної думки зустрічі. Провідник, доповнюючи і поглиблюючи те, до чого у пошуках дійшли учасники, у підсумку наприкінці зустрічі наголошує на провідній думці. Формулювання провідної думки має бути лаконічним й змістовним. Її можна записати на окремому аркуші (А4, оформити) і прикріпити на видному місці в приміщенні, де проводяться зустрічі групи. Так провідні думки кожного дня, як важлива візуальна інформація, будуть доповнюватися і зберігатися до кінця табору.

Молитва

Молитву впроваджуємо на зустрічах поступово: вона може розпочинати і завершувати зустріч, поєднувати окремі її частини. Беручи участь у молитві, учасники вчаться спілкуватися з Богом, щиро, від серця промовляти до Бога (подяка, прослава, прохання, перепрошення). Мета молитви на занятті – формувати сприйняття Бога як Того, Хто завжди поряд. Важливо, щоб досвід учасників, пов'язаний із пізнаванням Бога, був радісним.

На початку тематичної зустрічі можна заспівати пісню-молитву, це створить приємну атмосферу та активізує учасників. Це можуть бути пісні, які надаються для молитви і заохочують до праці в групі. Також можна запропонувати учасникам прочитати молитву, яку всі знають. На завершення зустрічей пропонуємо молитви, як правило, пов'язані з темою.

ОПОРНІ КОНСПЕКТИ ТЕМАТИЧНИХ ЗУСТРІЧЕЙ

Організаційна зустріч

Провідна думка: Успіх залежить від кожного.

Хід заняття

На першому занятті *провідник* створює відкриту, безпечну, радісну атмосферу в групі, встановлює принципи співпраці. Для налагодження ефективної роботи він має якнайбільше довідатися про її учасників. Необхідну інформацію провідник може отримати з їхніх анкет та в особистих розмовах із ними.

А розпочати варто зі знайомства. Нехай кожен представиться і розповість дещо про себе: не тільки як називаються і де вчаться, а й про те, чим цікавляться, що їх захоплює, які фільми та музику любляють, про що мріють тощо. А краще запам'ятати хто є хто допоможуть інтерактивні методи (ігри).

Провідник:

Табір, що зібрав нас тут, відкриває багато можливостей: тут зможемо не тільки активно відпочивати з розвагами, ватрою, походами, а й матимемо час для бесід в групах, майстер-класів, пізнавальних ігор та екскурсій.

Буде нагода заприятелювати з новими друзями, гарно й ефективно провести час.

А на цих наших тематичних заняттях у групах будемо шукати відповіді на важливі і цікаві питання, познайомимося і більше дізнаємося про самих себе.

Інтерактивна вправа 0.1

Метод: гра-знайомство «Ім'я та прикмета».

Матеріали: -

Усі учасники сідають в коло.

По черзі кожен називає своє ім'я разом із прикметником, що починається з першої літери імені та не має негативного смислового відтінку, наприклад: «Настя найгарніша», «Гриць геніальний», «Борис балакучий» тощо.

Наступний учасник групи спочатку повторює ім'я й прикмету попереднього, потім додає своє ім'я та прикмету. Третій повторює обидва варіанти, а тоді представляється сам. І так далі по колу. Провідник є останнім з черги, щоб знати усіх учасників на ім'я.

Якщо в когось виникають труднощі із виконанням завдання, інші учасники їм допомагають.

Вступ

Провідник:

Чи ці заняття будуть для нас цікавими, залежить від кожного з нас: наскільки кожен відповідально й активно братиме участь у тому, що відбувається.

Разом ми зробимо цей наш спільний час гарною пригодою, у якій головним героєм буде кожен з нас.

Інтерактивна вправа 0.2

Метод: бесіда.

Матеріали: написані маркером на окремих аркушах А4 принципи співпраці в групі, паперова малярська стрічка.

Провідник:

Наші зустрічі – це перебування разом, спільна праця. На них ми будемо досліджувати важливі питання. Щоб наші пошуки були цікавими й ефективними, усі повинні дотримуватися цих принципів.

Провідник оголошує принцип, пояснює, чому усім необхідно його дотримуватися на занятті і прикріплює аркуш із написаним на ньому принципом на стіні за допомогою паперової малярської стрічки.

1. Поважаємо один одного
2. Кожен має право на свою думку
3. Намагаємося бути пунктуальними
4. Хтось говорить – інші слухають
5. Право говорити дає провідник
6. На занятті займаємося лише тим, що стосується теми
7. Покидаємо приміщення з дозволу провідника

Ці принципи висять на видному місці у кімнаті під час занять, щоб усі їх пам'ятали і дотримувалися. Якщо хтось їх порушує, провідник одразу звертає йому увагу, вказуючи на відповідний аркуш на стіні; пояснює, чому усі мають дотримуватися цього принципу; виносить на загальне обговорення питання, чому це так важливо. Провідник є відповідальним за дотримання усіма цих принципів.

Провідник може дозволити учасникам запропонувати і спільно прийняти ще й інші принципи, які сприятимуть їхній співпраці. Принципи мають бути сформульовані чітко й однозначно. Однак, щоб їх пам'ятати і виконувати, їх повинно бути не

багато.; Якщо з часом виявиться, що якісь із запропонованих принципів заважають праці групи, від них можна відмовитися, попередньо це обговоривши.

Інтерактивна вправа 0.3

Метод: дерево очікувань.

Матеріали: вирізані з кольорового паперу по три листочки, ручка (або фломастер) – для кожного учасника; намальоване на аркуші А2 дерево, пальчиковий клей, паперова малярська стрічка.

Учасники беруть ручку, три вирізані з кольорового паперу листочки. Пишуть на листочках по одному своєму очікуванню – що хотіли б досягнути на цих зустрічах.

Учасники по черзі зачитують з листочків, що хотіли б досягнути на цих зустрічах.

Коли всі представлять свої очікування – разом підходять до зображеного на плакаті дерева і наклеюють на ньому свої листочки за допомогою клею.

Усі прикріплюють плакат з «деревом очікувань» на стіні за допомогою паперової малярської стрічки. Цей плакат висітиме тут впродовж усіх занять.

Підсумок

Провідник підсумовує очікування учасників, розповідаючи про те, що заплановано у програмі занять і як це відбуватиметься.

Підсумок заняття

Провідник:

У таборі ми познайомимося, зустрінемо нових друзів, відпочинемо, дізнаємося багато цікавого і навчимося потрібного.

Відкритість, доброзичливість, співпраця зроблять наш відпочинок справді гарним і плідним.

Успішність занять залежить від активної участі і злагодженої співпраці кожного. Для цього усі дотримуються встановлених принципів.

Молитва

Провідник:

Дякуємо Господеві за те, що Він зібрав усіх нас тут.

Дякуємо за кожного і кожну з нас.

Просимо, щоб Бог благословив нашу спільну працю.

Щоб наші заняття і обговорення були цікавими і корисними.

Господня молитва

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні, і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим, і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Тема 1. Милосердні, як Отець

Провідна думка: Ісус Христос закликає нас: «Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний» (Лк 6, 36).

Хід заняття

Інтерактивна вправа 1.1

Метод: гра-знайомство «Веселий м'ячик».

Матеріали: м'ячик (або м'яка іграшка).

Учасники кидають м'ячик один одному в довільному порядку. Особа, яка отримала м'ячик, називає своє ім'я та розповідає, що їй подобається, чим любить займатися, чим захоплюється тощо. Упродовж гри кожен з учасників декілька разів отримує м'яч, а відтак представляється і розповідає щось про себе (кожного разу про щось інше).

Після цього гра продовжується в іншій формі:

Учасники знову кидають один одному м'ячик в довільному порядку. Однак тепер особа, яка отримала м'ячик називає ім'я учасника, від якого отримала м'ячик, і його уподобання. Якщо особа, яка отримала м'ячик, не запам'ятала чийогось імені або уподобання – інші їй допомагають. Гра триває, доки учасники добре познайомляться.

Підсумок

Провідник:

Щоб гарно провести час з іншими, найперше потрібно з ними познайомитися. Ми з вами познайомилися. Оскільки наш табір християнський, хочу вас дещо запитати:

Питання для обговорення:

- ✓ Що ви знаєте про Бога?
 - ✓ Які Його прикмети, характеристики, риси ви знаєте?
-

Інтерактивна вправа 1.2

Метод: Плакат-сонечко «Я знаю про Бога...»

Матеріали: По 5 стікерів (клейкі картки 8x8 см) і ручка (або фломастер) для кожного учасника; аркуш А1 (або скріплені скотчем аркуші меншого формату).

Провідник запрошує всіх учасників взяти по 5 стікерів і ручку.

Учасники індивідуально на кожному стікері пишуть великими літерами по одній прикметі Бога.

Провідник:

У Святому Письмі читаємо, що Милосердний Господь сотворив людину на свій образ і свою подобу.

Як Божі риси виявляються у вас, у вашому житті?

Учасники записують на звороті кожного стікера відповідь на питання: «Як у моєму житті проявляється ця Божа прикмета?»

Представлення результатів праці

Провідник кладе посередині кімнати аркуш А1, посередині аркуша маркером малює невелике серце і в ньому робить напис: «Бог».

Учасники по черзі зачитують записані на стікерах Божі прикмети і як вони проявляється в їхньому житті та викладають на аркуші А1 свої стікери (прикметами Бога догори) у вигляді променів, складаючи в один «промінь» однакові прикмети Бога.

Підсумок

Провідник робить підсумок, узагальнюючи те, що учасники знають про Бога, беручи до уваги, які промені є найдовшими (які прикмети Бога вказала більшість учасників).

Провідник:

Бог об'являється нам як люблячий, милосердний, добрий, мудрий, всемогутній, всесильний, справедливий, вічний, безмежний.

Пізнаємо Бога через Його діяння (часто непередбачувані і, на перший погляд, дивні). Він дає нам життя і постійно дбає про нас, провадить нас дорогою життя до щастя – перебування з Ним. «Я той, хто є», – каже про себе Господь Бог.

Пізнаємо Бога через Його слова, записані у Святому Письмі. Читаємо про Його любов, могутність, велич, красу.

Ми створені на образ і подобу Божу, тож у нас присутні Божі риси. Господь Бог, створивши нас на свій образ, покликав нас ставати щораз більше подібними до Нього. «Я – путь, істина і життя» (Йо 14, 6), – каже Ісус Христос.

Одна із Божих характеристик – милосердя. У Святому Письмі читаємо:

«Милосердний Господь і добрий, повільний до гніву і вельми милостивий» (Пс 103, 8).

«Хваліте Господа, бо добрий, бо милість Його вічна» (Пс 136,1).

Дорога милосердя – це дорога богоуподібнення.

Метод: коло «наближаємося до Бога».

Матеріали: плакат «сонечко» з попередньої вправи.

Плакат «сонечко» з попередньої вправи лежить на підлозі посередині кімнати.

Учасники стають у широке коло навколо плакату так, щоб між ними було якомога більше місця.

Провідник:

Хочу запросити Вас виконати вправу, яка допоможе нам відкрити дещо нового про Бога і про нас.

Зробіть крок до Бога, символом якого є напис на плакаті.

Зробіть ще один крок (стільки кроків, аж поки усі стануть щільно один біля одного).

Питання для обговорення:

✓ Що ви зауважили?

Учасники висловлюють свої спостереження.

Підсумок

Провідник:

Наближаючись до Бога, ми наближаємося один до одного.

Коли ми уподібнюємося до Бога в одній чесноті, Бог обдаровує нас іншими, бо ми стаємо подібними до Нього, стаємо Його подобою.

Цей рік Святіший Отець проголосив Роком Божого милосердя, тож на нашому таборі ми говоритимемо про Боже милосердя, а також вправлятимемося виконувати заклик, до якого запрошує нас Ісус Христос: «Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний» (Лк 6, 36).

Щоб ми могли краще пізнати, що таке Боже милосердя, і навчилися жити милосердям до ближніх, до себе, до Бога.

Інтерактивна вправа 1.4

Метод: плакатний пазл.

Матеріали: пальчиковий клей, два аркуші А2 (один порізаний на пазли див. *Додаток 1*, інший для основи); кольорові (воскові) олівці для кожної 3-особової групи.

Учасники об'єднуються у групи по 3-4 особи.

Представник кожної групи бере один пазл і кольорові (воскові) олівці.

Учасники у групах на своєму пазлі створюють малюнок на тему: «Як Боже милосердя проявляється через нас, в нашому житті». Малюнок повинен бути насичений кольорами, аркуш – повністю замальований.

Представлення результатів праці

Представники груп демонструють виконані на пазлах малюнки.

Провідник кладе посередині чистого аркуша А2 центральний пазл з написом «Боже милосердя».

Учасники викладають свої пазли у спільний малюнок навколо центрального пазла з написом «Боже милосердя», а тоді приклеюють їх до аркуша-основи.

Підсумок заняття

Питання для обговорення на загальному форумі:

- ✓ У чому виявляється наша подібність до Бога?
- ✓ У чому наша відмінність від Бога?
- ✓ До чого кличе нас Бог?

Провідник:

Бог сотворив усе з любові. Ця Божа любов виявляється у Його творіннях, найдосконалішим з яких є людина. Людина створена на образ Божий та покликана до щастя, яке здобуває, коли уподібнюється до Бога. Саме так досягаємо свого призначення і стаємо щасливими.

Цей рік Святіший Отець Папа Римський проголосив роком Божого милосердя. Тож у нашому таборі ми будемо роздумувати про Боже милосердя – про Його діла милосердя для нас. Будемо вчитися наслідувати Його – бути милосердними.

Ісус, навчаючи як стати щасливим, каже: «Будьте досконалі, як Отець ваш небесний досконалий» (Мт 5, 48). «Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний» (Лк 6, 36).

Молитва

Читання Святого Письма (Муд 9, 1-4)

Провідник:

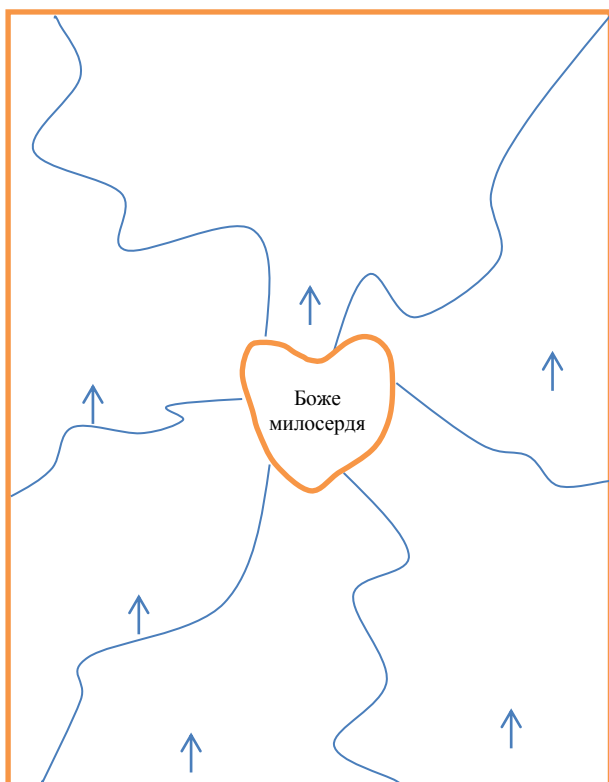
Звертаємося до Господа Бога словами книги Мудрості:

Боже батьків, Господи милосердя, що своїм словом створив усе і що своєю мудрістю витворив людину, щоб панувала над створіннями, які постали через тебе, і щоб керувала світом у святості й справедливості, щоб суд судила у правоті серця, – дай мені мудрість, що возсідає на престолі поруч тебе, і не відкинь мене з-поміж дітей твоїх.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Додаток 1.1. Зразок витинання плакатних пазлів

На аркуші А2 посередині намалювати серце і в ньому зробити напис: «Боже милосердя». Порізати аркуш А2 на частини-пазли у вигляді променів від країв аркуша до кола з написом «Боже милосердя». На кожному пазлі треба олівцем намалювати стрілку, яка б позначала, де низ, а де верх плаката.

Тема 2. Боже милосердя

Провідна думка: «Бог є любов» (1 Йо 4,8).

Хід заняття

Зацікавлення

Провідник показує учасникам зображення з *Додатка 2.1*.

Провідник:

- ✓ Хто розгадає цей ребус²?
- ✓ Що зашифроване під цим зображенням?

Учасники відгадують.

Провідник:

Милосердя.

Вступ

Провідник:

На минулій зустрічі ми говорили, що Ісус Христос закликає нас: «Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний» (Лк 6, 36).

Питання для обговорення:

- ✓ Що таке милосердя?
-

Інтерактивна вправа 2.1

Метод: 2x4x8

Матеріали: -

Учасники об'єднуються у групи по 2 особи. Групи сідають у різних частинах кімнати і обговорюють відповідь на поставлене питання: «Що таке милосердя?»

Учасники об'єднуються у групи по 4 особи. Групи сідають у різних частинах кімнати і обговорюють відповідь на те саме питання: «Що таке милосердя?»

Учасники об'єднуються у групи по 8 осіб. Групи сідають у різних частинах кімнати і обговорюють відповідь на те саме питання: «Що таке милосердя?»

Представлення результатів праці

² Ребус – це загадка, зашифрована у вигляді малюнків, поєднаних з літерами, цифрами, нотами, іншими знаками.

Питання для обговорення:

- ✓ Що нового відкрили для себе під час виконання вправи?
- ✓ Які цікаві думки зауважили?

Підсумок

Провідник:

Латинською *милосердя* – *misericordia*. Це слово походить від *miser* (нестача, потреба) і *cor/cordis* (серце) та дослівно означає «серце, солідарне з тими, хто перебуває в потребі». Милосердя ототожнюється з чуйністю, пробаченням.

Для ізраїльтян поняття *милосердя* походить із поєднання двох напрямів мислення: співчуття і вірності. А саме слово, що його позначає, перекладається не тільки як *милосердя*, *милість*, але також *чуйність*, *співчуття*, *ласкавість*, *доброта*, *ласка*, *дар Божий*.

Милосердя – це співпереживання, емпатія, чуйність, турбота, любов. Це допомога, яка походить із вірності й виявляється у конкретних вчинках.

Вступ

Люди часто виявляють милосердя до своїх ближніх.

Питання для обговорення:

- ✓ Чому люди роблять діла милосердя?

Інтерактивна вправа 2.2

Метод: вільне крісло

Матеріали: 5 крісел, аркуш А3, аркуші А4, маркер, фломастери, паперова малярська стрічка.

Провідник пише маркером на аркуші А3 великими літерами: «Чому люди роблять діла милосердя?» і прикріплює аркуш на стіні за допомогою паперової малярської стрічки.

Провідник пише великими літерами на трьох аркушах А4 по одній відповіді на поставлене питання (наприклад: «Щоб звернути на себе увагу», «З жалю до страждаючих», «Бо так заведено», «Інше»).

Провідник кладе чотири аркуші з написами у різних кутах кімнати.

Учасники збираються навколо тих аркушів, які найбільше відповідають їхній точці зору і формулюють аргументи в підтримку такої позиції.

Учасники, які вибрали аркуш «Інше», мають сформулювати відповідь групи на це запитання і написати її на аркуші.

Провідник ставить посеред кімнати 5 крісел, прикріплює до них аркуші з відповідями на питання.

Провідник запрошує сісти на відповідні крісла по одному представнику з кожної групи. Інші учасники стають позаду крісла (група підтримки).

Одне крісло залишається вільним – на нього сідатимуть учасники, котрі захочуть узяти участь у дискусії.

Представники груп дискутують між собою. Після виступу представника групи інші учасники цієї групи можуть сісти на вільне крісло і доповнити його аргументи, або наводити аргументи проти висловлювань представників інших груп (кожен повинен мати можливість висловитися).

Учасники, котрі змінили свою точку зору, переходять до іншої групи.

Підсумок

Провідник робить підсумок дискусії, узагальнюючи думки і аргументи, які прозвучали від учасників.

Провідник:

Милосердя – це діяльне прагнення допомогти тому, хто має в цьому потребу. Це вияв любові до потребуючого. Милість серця – це серце, яке любить.

Наш Бог є Господом милосердя (пор. Мудр 9,1). Бог є чуйним до людських бід. Він – «Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець усякого милосердя» (пор. 2 Кор 1,3).

Звертаємося до Нього: Господи помилуй, що означає змилосердися.

Підсумок заняття

Провідник:

Милосердя – це вияв любові до потребуючих.

Люди, наслідуючи Бога, також повинні виявляти милосердя до своїх ближніх.

Милосердя – це паспорт Бога. Бог діє з любові – чинить милосердя.

«Бог є любов» (1 Йо 4,8).

«Ми любимо, бо він перший полюбив нас. Коли хтось каже: «Я люблю Бога», а ненавидить брата свого, той не правдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, той не може любити Бога, якого він не бачить. І таку ми заповідь одержали від нього: «Хто любить Бога, той нехай любить і брата свого» (1 Йо 4,19-21).

Молитва

Читання Святого Письма (1 Йо 4,5-18)

Святий апостол Йоан пише:

6. Ми – від Бога. Хто знає Бога, слухає нас; хто ж не від Бога, не слухає нас. З цього спізнаємо дух правди й дух омани.

7. Любі, любім один одного, бо любов від Бога, і кожен, хто любить, народився від Бога і знає Бога.

8. Хто не любить, той не спізнав Бога, бо Бог – любов.

9. Цим виявилася до нас любов Божа, що Бог свого єдинородного Сина послав у світ, щоб ми жили через нього.

10. Любов же полягає не в тому, що ми полюбили Бога, а що він полюбив нас і послав Сина свого – примирення за гріхи наші.

11. Любі, коли Бог так полюбив нас, то й ми повинні один одного любити.

12. Бога ніхто ніколи не бачив. Коли ми любимо один одного, то Бог у нас перебуває, і його любов у нас досконала.

13. Що ми перебуваємо в ньому, і він у нас, ми пізнаємо з того, що він дав нам від Духа свого.

14. І ми бачили і свідчимо, що Отець послав Сина – Спася світу.

15. Хто визнає, що Ісус – Син Божий, Бог у тому перебуває, і він у Бозі.

16. Ми пізнали й увірували в ту любов, яку Бог до нас має. Бог є любов, і хто перебуває в любові, той перебуває в Бозі, і Бог перебуває в ньому.

17. Любов у нас звершується в тому, що ми маємо довір'я в день суду, бо як він є, так і ми в цьому світі.

18. Страху нема в любові, а, навпаки, досконала любов проганяє геть страх, бо страх має в собі кару, а хто боїться, той недосконалий у любові.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Додаток 2.1.

Ребус

Тема 3. Ісус Христос – вияв Божого милосердя

Провідна думка: Ісус Христос – найбільший вияв Божого милосердя.

«Бог бо так полюбив світ, що Сина свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в нього, не загинув, а жив життям вічним» (Йо 3,16).

Хід заняття

Зацікавлення

Провідник показує учасникам зображення з *Додатка 3.1*.

Провідник:

Хто розгадає, що зашифроване під цими зображеннями?

Учасники відгадують.

Провідник:

Бог є любов.

Вступ

Провідник:

На минулих зустрічах ми говорили, що Бог є любов.

Бог діє з любові – чинить милосердя.

Люди, наслідуючи Бога, також чинять милосердя.

Питання для обговорення:

- ✓ Як виявляється Боже милосердя?
-

Інтерактивна вправа 3.1

Метод: ребус.

Матеріали: декілька аркушів паперу А4, фломастери для кожної групи з 3-4 осіб.

Провідник об'єднує учасників у групи по 3-4 особи.

Групи сідають у різні частинах кімнати.

Представники груп беруть по декілька аркушів А4, ручки і фломастери.

Учасники у групах формулюють і коротко записують на аркуші А4 відповіді на питання: «Як виявляється Боже милосердя?».

Учасники зашифровують одну зі своїх відповідей на питання у вигляді ребуса. Роблять це на аркуші А4 фломастерами.

Представлення результатів

Усі групи одночасно передають ребус наступній групі за годинниковою стрілкою.

Учасники у групах ознайомлюються з ребусами інших груп та намагаються їх розгадати.

За сигналом провідника усі групи одночасно передають ребус наступній групі за годинниковою стрілкою. Так ребуси передаються по колу, поки не повернуться до авторів.

Групи представляють свої напрацювання, а учасники з інших груп – відгадують, що зашифровано у кожному ребусі.

Інтерактивна вправа 3.2

Метод: розповідь про Боже милосердя.

Матеріали: декілька аркушів паперу А4, фломастери для кожної групи з 3-4 осіб.

Якось одній людині приснився сон.

Сниться їй, що вона іде по піску берегом моря босоніж. Поряд із нею йде Бог. Позаду них на піску залишалися два ряди слідів від їхніх ніг. Вони ідуть. Проводять розмову... Про життя... Перед очима, наче по небу, пропливають особи, події, радість, печаль.

Озирнувшись, людина раптом побачила, що подекуди на піску є лише один ряд слідів. І зрозуміла... Це було саме у найважчі етапи її життя. Людина, засмучена, запитала у Бога: «Хіба Ти говорив мені, що коли буду іти за Тобою, Ти будеш поряд? Але в найважчі періоди мого життя на піску є лише один ряд слідів».

Господь відповів: «Я ніколи тебе не покидаю. А в твоєму смутку, стражданні, горі Я ніс тебе на руках...»

Питання для обговорення:

- ✓ Як виявляється Боже милосердя в нашому житті?
-

Інтерактивна вправа 3.3

Метод: Уявна мандрівка.

Матеріали: Аркуші А4, фломастери для кожного учасника; спокійна інструментальна музика для розважання.

Провідник включає спокійну музику для створення атмосфери розважання і запрошує усіх вирушити в уявну мандрівку.

Усі сідають зручно, відкладають усе зайве, щоб нічого не відволікало, розслабляються і заплющують очі.

Провідник повільно читає розповідь, витримуючи паузу після кожного речення, щоб учасники спокійно мандрували в уяві.

Провідник:

Уяви, що ти в лісі. Одразу помітно, що це незвичайний ліс. До тебе долинає шум дерев, які похитуються на вітрі. Інколи чути птахів, які перелітають з дерева на дерево. Трошки при звичаївшись, ти вирішуєш піднятися на гору, щоб звідти роздивитися усе довкола.

Поволі ти піднімаєшся на гору. Перед твоїми очима відкривається чудовий краєвид. Пригледівшись, ти помічаєш добре знайомі місця. Ці місця пов'язані з подіями твого життя, які відтворюються оживають у твоїй пам'яті. З цієї гори ти можеш бачити усе своє життя.

Звідси ти можеш побачити навіть події, які вже наче забув. Он місця твого дитинства. Он будинок, подвір'я, церква. А ось там тебе навчили чогось дуже важливого. Там тебе підтримали. Там – хвалили. Ось твої друзі.

Та крім світлих, радісних подій з цієї гори ти можеш побачити й інші місця, де не такі приємні події. Хвороба, суперечки, смуток...

Придивившись уважніше, ти помічаєш що у подіях твого життя присутній Бог. Ти Його не бачиш, але Він поряд. Він підтримує, охороняє, застерігає, підносить після упадку, провадить.

Він бажає, щоб ми були щасливими вповні.

Зверни увагу на місця і події, які для тебе мають особливе значення. Це можуть бути події, пов'язані з сім'єю, школою, друзями...

Саме в цих «особливих» подіях Боже милосердя виявляється в особливий спосіб.

Потрібно лише уважно подивитися на своє життя, задуматися і просити Бога, щоб відкрив наші духовні очі для глибшого розуміння.

Побудь собі на цій горі, спокійно розглядай події твого життя. Як у них виявляється Боже милосердя...

Декілька хвилин тиші. Звучить спокійна музика.

Провідник просить учасників поволі повернутися з цієї уявної мандрівки й розплющити очі.

Учасники в тиші самостійно роздумують над питанням:

- ✓ У яких подіях вашого життя найбільше виявляється Боже милосердя?

Учасники беруть по аркушу А4 і декілька фломастерів та сідають поодиноці, щоб працювати самостійно і анонімно.

Учасники у довільний спосіб зображають на аркуші Боже милосердя у їхньому житті. Ці малюнки кожен залишить для себе, їх не треба нікому показувати.

Питання для обговорення

- ✓ У чому полягає Боже милосердя?
- ✓ Як його відкриваємо?

Підсумок

Провідник:

Особливо відкриваємо для себе Боже милосердя у моменти, коли його дуже потребуємо. Але добре приглянувшись, бачимо, що Бог дарує нам його щодня.

Створивши людину на свій образ і подобу, Господь Бог наділив нас розумом і свобідною волею. Навіть коли людина порушила Божу заповідь, Бог, як люблячий Отець, не покидає людину, а піклується про неї, обіцяє визволити її з неволі гріха. Бажаючи, щоб людина була вільною і щасливою, Бог дає їй заповіді – принципи життя, дороговкази для життя з Богом.

Бог дає і здійснює Свої обітниці через обраних людей – патріархів і пророків. Десять Божих заповідей, які Господь Бог дарував через Мойсея народіві на горі Синай, були дороговказом. Дотримування заповідей було гарантом Божого благословення, сповнення Божих обітниць.

Обітниця спасіння сповнилися в Сині Божому Ісусі Христі. Ісус Христос вповні об'являє нам Божу любов, Божу волю. Він не скасував старозавітного закону, а доповнив його. Він навчає нас, що всі заповіді, весь закон містяться у двох головних заповідях – «заповідях любові».

Проголошені Ісусом Христом Дві головні заповіді любові та Євангельські блаженства є законом Божественної любові та благодаті, великим кодексом християнської моралі й духовності. Вони вказують, як досягти блаженства – повноти щастя.

На питання: «Учителю, котра найбільша заповідь у законі?» – Ісус дає відповідь:

«Люби Господа, Бога твого, всім твоїм серцем, усією твоєю душею і всією думкою твоєю: це найбільша й найперша заповідь.

А друга подібна до неї: Люби ближнього твого, як себе самого.

На ці дві заповіді весь закон і пророки спираються» (Мт 22, 37-40).

Підсумок заняття

Провідник:

Ісус Христос спасає нас і дає нам заповіді, щоб ми жили і діяли згідно них, щоб перебували з Богом, щоб Бог був осердям і основою нашого життя.

Власним життям Ісус Христос показує нам, як вірити, як вповні покладатися на Бога, як любити Бога понад усе, а ближнього – як самого себе.

Ісус Христос – найбільший вияв Божого милосердя.

Молитва

Читання Святого Письма (Мт 5, 3-16)

3. “Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне.
4. Блаженні тихі, бо вони успадкують землю.
5. Блаженні засмучені, бо будуть утішені.
6. Блаженні голодні та спрагли справедливости, бо вони наситяться.
7. Блаженні милосердні, бо вони зазнають милосердя.
8. Блаженні чисті серцем, бо вони побачать Бога.
9. Блаженні миротворці, бо вони синами Божими назвуться.
10. Блаженні переслідувані за правду, бо їхнє Царство Небесне.
11. Блаженні ви, коли вас будуть зневажати, гонити та виговорювати всяке лихо на вас, обмовляючи мене ради.
12. Радійте й веселіться, бо нагорода ваша велика на небі; так бо переслідували пророків, які були перед вами.
13. Ви – сіль землі. Коли ж сіль звітріє, чим її солоною зробити? Ні на що не придатна більше, хіба – викинути її геть, щоб топтали люди.
14. Ви – світло світу. Не може сховатись місто, що лежить на верху гори.
15. І не запалюють світла та й не ставлять його під посудиною, лише на свічник, і воно світить усім у хаті.
16. Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Додаток 3.1

						
Є	О	Ю	Б	В	Г	Л

Тема 4. Щасливі з Богом

Провідна думка: Правдиве щастя – бути з Богом.

Хід заняття

Вступ

Провідник:

На минулій зустрічі ми говорили, що Ісус Христос – найбільший вияв Божого милосердя. Власним життям Він відкриває нам, як вірити, як вповні покладатися на Бога, як любити Бога понад усе, а ближнього – як самого себе.

Питання для обговорення

- ✓ Що таке щастя?
 - ✓ Що робити, щоб бути щасливими?
-

Інтерактивна вправа 4.1

Метод: асоціації.

Матеріали: формуляр (*Додаток 4.1*) і ручка (або фломастер) для групи.

Усі учасники самостійно пишуть на *Додатку 4.1* асоціації до слів:

автомобіль, задоволення, їжа, коло, радість, комп'ютер, мама, щастя, ножиці, книжка.

Після цього учасники підкреслюють асоціації до трьох слів: задоволення, радість, щастя.

Представлення результатів праці

Учасники представляють їхні напрацювання.

Питання для обговорення:

Чи збігаються або є подібними асоціації до слів: задоволення, радість, щастя?

- ✓ Що означають ці слова і яка між ними різниця?
- ✓ Що цікавого ви зауважили?

Підсумок

Провідник підсумовує висловлювання учасників, своїми словами даючи визначення слів: задоволення³, радість⁴, щастя⁵.

Інтерактивна вправа 4.2

Метод: сторінка зі щоденника.

Матеріали: Додаток 4.2, аркуш А4 і ручка для 4 груп.

Провідник об'єднує учасників у 4 групи.

Представники груп беруть Додаток 4.2., аркуш А4 і ручку.

Групи сідають у різних частинах кімнати і від імені блудного сина на аркуші А4 пишуть, що він відчуває, про що думає, як чується на певному етапі життя. Кожна група читає один із фрагментів розповіді:

1 група – Лк 15, 11-12;

2 група – Лк 15, 11-14;

3 група – Лк 15, 11-19;

4 група – Лк 15, 11-24.

Представлення результатів праці

Групи по порядку зачитують свої записи.

Питання для обговорення:

- ✓ Чи був блудний син задоволений, радісний, щасливий? Якщо так, то коли?
- ✓ Який образ Бога являється нам через розповідь про блудного сина і милосердного батька?
- ✓ Як ми зустрічаємося з Богом?

Підсумок

Провідник робить підсумок дискусії, узагальнюючи думки учасників.

Повідник:

³Задоволення – позитивно забарвлена емоція, що супроводжує вдоволення однієї або кількох потреб. Зараз під задоволенням мають на увазі контрольовані певною ділянкою головного мозку відчуття, що створюють позитивний емоційний фон (джерело: *Вікіпедія*).

⁴Радість – одна з першопочаткових емоцій; виражається в сміху. Людина потребує радісних моментів в своєму житті. Проте, якби людина постійно знаходилась в стані радості, вона не змогла б співчувати іншим і неадекватно реагувала б на стан оточуючого світу (джерело: *Вікіпедія*).

⁵Щастя – психоемоційний стан цілковитого задоволення життям, відчуття глибокого вдоволення та безмежної радості. Абсолютним щастям є безпосередній контакт з Богом — *споглядання Бога*. Бог є Щастям, і люди можуть бути щасливі, беручи участь у щасті Бога (джерело: *Вікіпедія*).

Кульмінацією розповіді про блудного сина є зустріч люблячого батька із сином, вияв батьківської любові та прощення провин. Впевненість у тому, що батько любить, а тому простить і прийме, стала вирішальним моментом у рішенні повернутися.

Як і блудний син, кожна людина у різні етапи свого життя має певні почуття, інколи ці почуття є болючими, негативними. Однак, попри труднощі, є хтось, хто бажає нам допомогти. Він кличе нас, але шануючи нашу свободу, очікує коли ми зробимо крок до Нього. Він – люблячий батько, який чекає на нас, готовий зробити все, щоб ми були щасливими вповні.

У притчі про блудного сина батько залишає йому право самому зробити вибір. Так і Бог бажає нас обдарувати численними дарами та робить це лише тоді, коли ми самі забажаємо бути вповні щасливими, коли ми прийдемо до Нього.

У притчі про блудного сина можна виділити 5 етапів, які відповідають головним умовам доброї Сповіді:

1) *Испит совісті (застанова над власним життям)*: «Опам'ятавшись, він сказав до себе...».

2) *Жаль за гріхи (жаль за провини)*: «Отче, я прогрішився проти неба й проти тебе!»

3) *Постанова виправитися (рішення змінитися)*: «І встав він і пішов до батька свого».

4) *Сповідь (визнання своєї провини)*: «Тут син сказав до нього...»

5) *Покута (визнання бажання змінитися)*: «Я недостойний більше зватися твоїм сином. Прийми мене як одного з твоїх наймитів». Акт покути – це прийняття любові люблячого Батька, Він нас любить, бо Він наш Отець.

Підсумок заняття

Провідник:

Господь Бог чекає зустрічі з нами. Кожна Сповідь – це насамперед зустріч блудного сина з люблячим Батьком. До цієї зустрічі варто належно підготуватися.

Ми відчуваємо Боже милосердя у різних моментах життя: коли отримуємо дари від Бога чи від інших людей, чинячи добрі діла, у молитві, у Святих Таїнствах, а зокрема у святому таїнстві Покаяння.

У Святому Письмі багато місць, де описується Божа любов і милосердя до нас, Його дітей.

Святе таїнство Покаяння є виявом Божої любові й милосердя до нас.

Правдиве щастя – бути з Богом.

Молитва

Провідник роздає учасникам фрагменти Святого Письма з *Додатка 4.4*.

Учасники читають кожен – свій фрагмент.

Після кожного прочитаного фрагменту, усі співають пісню-молитву (Ісусова молитва).

Додаток 4.1

Формуляр

Напишіть свої асоціації до слів:

автомобіль

задоволення

їжа

коло

радість

комп'ютер

мама

щастя

ножиці

книжка

Додаток 4.2

Притча про блудного сина та милосердного батька (Лк 15, 11-32)

Лк 15, 11-12; Лк 15, 13-14; Лк 15, 15-19; Лк 15, 20-24.

11. ...“В одного чоловіка було два сини.

12. Молодший з них сказав батькові: Тату, дай мені ту частину маєтку, що мені припадає. І батько розділив між ними свій маєток.

13. Кілька днів потім, молодший, зібравши все, подався у край далекий і там розтратив свій маєток, живши розпусно.

14. І от як він усе прогайнував, настав великий голод у тім краю, і він почав бідувати.

15. Пішов він і найнявся до одного з мешканців того краю, і той послав його на своє поле пасти свині.

16. І він бажав би був наповнити живіт свій стручками, що їх їли свині, та й тих ніхто не давав йому.

17. Опам'ятавшись, він сказав до себе: Скільки то наймитів у мого батька мають подостатком хліба, а я тут з голоду конаю.

18. Встану та й піду до батька мого і скажу йому: Отче, я прогрішився проти неба й проти тебе!

19. Я недостойний більше зватися твоїм сином. Прийми мене як одного з твоїх наймитів.

20. І встав він і пішов до батька свого. І як він був іще далеко, побачив його батько його й, змилосердившись, побіг, на шию йому кинувся і поцілував його.

21. Тут син сказав до нього: Отче, я прогрішився проти неба й проти тебе. Я недостойний більше зватися твоїм сином.

22. А батько кликнув до слуг своїх: Притьмом принесіть найкращу одіж, одягніть його, дайте йому на руку перстень і сандалі на ноги.

23. Та приведіть годоване теля і заріжте, і їймо, веселімся,

24. бо цей мій син був мертвий і ожив, пропав був і знайшовся. І вони заходились веселитися.

25. А старший його син був у полі; коли ж він, повертаючись, наблизився до дому, почув музику й танці.

26. Покликав він одного із слуг і спитав, що воно таке було б.
27. Той же сказав йому: Брат твій повернувся, і твій батько зарівав годоване теля, бо знайшов його живим-здоровим.
28. Розгнівався той і не хотів увійти. І вийшов тоді батько й почав його просити.
29. А той озвався до батька: Ось стільки років служу тобі й ніколи не переступив ні однієї заповіді твоєї, і ти не дав мені ніколи козеняти, щоб з друзями моїми повеселитись.
30. Коли повернувся цей син твій, що проїв твій маєток з блудницями, ти зарівав для нього годоване теля.
31. Батько ж сказав до нього: Ти завжди при мені, дитино, і все моє – твоє.
32. А веселитись і радіти треба було, бо оцей брат твій був мертвий і ожив, пропав був і знайшовся”.

Додаток 4.3

Умови доброї сповіді

1. Зробити іспит сумління

Іспит сумління – це оцінка власного морального стану. Перевіряємо самих себе, як виконуємо Божі і церковні заповіді. Пригадуємо й аналізуємо власні думки, слова, прагнення, рішення, вчинки:

Чи були вони з любові до Бога і до ближнього?

Чи були вони переступом Божого Закону?

Під час іспиту сумління основним критерієм є Дві Божі заповіді любові, Десять Божих заповідей, Святе Письмо, навчання Церкви.

2. Щиро жаліти за гріхи

Жаліємо, що вчинили неправильно щодо Бога і ближніх, що через гріхи віддалилися від Бога.

3. Постановити виправитися

Постановляємо виправити свої вчинки, своє життя і надалі не грішити, а намагатися вести справжнє християнське життя.

4. Визнати свої гріхи перед священиком

Робимо знак святого хреста і вітаємося з отцем-сповідником: «Слава Ісусу Христу»!

Далі говоримо:

Отанній раз сповідався(лася)...*(коли)*.

Покуту відмовив(вила) *(якщо ні – то чому)*.

Відтоді я образив(ла) Бога такими гріхами: *(перелічити свої гріхи)*.

Якщо зі стиду або з інших причин не висповідався з якогось гріха на попередній Сповіді, то потрібно це сказати священикові.

Жалію з цілого серця за вчинені гріхи і постановляю виправитися.

Священик дає науку і покуту. *Можна запитати у священика поради, як діяти*

Священик дає розршення, а ми молимося:

Боже, милостивий будь мені грішному(ній).

Боже, очисти мої гріхи і помилуй мене.

Без числа нагрішив(ла) я, Господи, прости мені.

5. Відбути накладену покуту

Виконати дану священиком під час Сповіді покуту: промовити молитви або виконати те, що він каже зробити.

Додаток 4.4

Святе Письмо про Божу любов і милосердя

Пс 16, 11: «Ти мені стежку життя покажеш, повноту радощів, що в тебе; блаженство по твоїй правиці вічне».

Пс 23, 6а: «Добрість і милість будуть мене супроводити усі дні життя мого».

Пс 37, 4: «Втішайся в Господі, і він сповнить тобі бажання твого серця».

Пс 37, 5: «На Господа здай твою дорогу; уповай на нього, і він учинить».

Пс 103, 5: «Він насичує твій вік похилий благом, й оновляється, як орел, твоя юність».

Іс 43, 25: «Я, я стираю твої провини заради мене самого, гріхів твоїх не згадую вже більше».

Іс 49, 16а: «Я записав тебе в себе на долонях».

Іс 54, 10а: «Гори зрушаться й горби похитнуться, моя ж любов від тебе не відступить».

Іс 58, 11: «Господь завжди буде тебе водити, наситить твою душу за посухи, зробить міцними твої кості».

Єр 33, 8: «Очищу їх від усякої їхньої провини, якою вони згрішили супроти мене, і прощу їм усі їхні неподобства, якими вони завинили передо мною, відступивши від мене».

Міх 7, 18: «Хто Бог, як ти, що провину прощаєш і даруєш переступ останкові твого спадкоємства? Він не затримає гнів свій повіки, бо любить милосердя».

Йо 10, 10б: «Я прийшов, щоб мали життя – щоб достоту мали».

Флп 4, 19: «За те мій Бог виповнить усі ваші потреби, за багатством своїм, у славі, у Христі Ісусі».

Тема 5. Милосердя у ділах

Провідна думка: Милосердя – це вияв любові у ділах

Хід заняття

Зацікавлення

Провідник:

На минулих зустрічах ми говорили про Боже милосердя, про те, що Ісус Христос закликає нас бути милосердними, що правдиве щастя – бути з Богом.

✓ Що означає бути милосердними?

Сьогодні мене пригостили цукеркою. Я вас всіх дуже люблю, але не можу розділити цю цукерку на всіх. Я навіть думав, щоб нікого не образити, з'їсти її. Та вирішив спитати у вас. Порадьте, що маю робити?

Учасники висловлюють свої думки.

Провідник підсумовує висловлювання учасників.

Провідник:

Щоб зрозуміти, як діяти в тому чи тому випадку, потрібно встановити певні критерії, які допоможуть діяти у житті.

Вступ

Провідник:

У Євангелії від Луки (10, 25-29) читаємо, що один чоловік питав у Ісуса Христа, як стати щасливим:

26. А Ісус мовив до нього: “В законі що написано? Як там читаєш?”

27. Озався той і каже: “Люби Господа, Бога твого, всім серцем твоїм, усією твоєю душею і всією силою твоєю і всією думкою твоєю; а ближнього твого, як себе самого”.

28. “Ти добре відповів”, сказав (Ісус), “роби це й будеш жити”.

29. Та той, бажаючи себе самого виправдати, каже до Ісуса: “А хто мій ближній?”

Інтерактивна вправа 5.1

Метод: формуляр.

Матеріали: Додаток 5.1, Додаток 5.2, кольорові олівці та ручка для кожної групи з 3-4 осіб.

Провідник об'єднує учасників у групи по 3-4 особи.

Групи сідають у різних частинах кімнати.

Представники груп беруть *Додаток 5.1, Додаток 5.2*, кольорові олівці, ручку – для кожної групи з 3-4 осіб.

Учасники у групах читають текст *Додатка 5.1*. (Лк 10, 30-37) і підкреслюють у ньому дії кожного персонажа (один чоловік, розбійники, священник, левіт, самарянин) іншим кольором.

У *Додатку 5.2* у лівій колонці записують дієслова, якими у тексті представлено дії самарянина.

На основі виписаних дієслів, у правій колонці записують п'ять критеріїв діл милосердя.

Представлення результатів

Представники груп зачитують критерії діл милосердя.

Інтерактивна вправа 5.2

Метод: плакат «Карта».

Матеріали: аркуш А4, кольорові олівці – для кожної групи з 3-4 осіб.

Учасники у тих самих групах на аркушах А4 зображають критерії діл милосердя у вигляді карти думок. Найважливіший критерій пишуть найбільшими літерами посередині аркуша. Що менш важливе – меншими літерами і далі від центру аркуша. Оформлюють плакат, додаючи різноманітні малюнки, символи, кольори. Використовують для цього кольорові олівці.

Представлення результатів

За сигналом провідника усі групи одночасно передають свій плакат наступній групі за годинниковою стрілкою.

Учасники у групах ознайомлюються з плакатами інших груп.

За сигналом провідника усі групи одночасно знову передають свій плакат наступній групі за годинниковою стрілкою. Так плакати передають по колу, поки вони не повернуться до своїх авторів. Представники груп вішають плакати на видному місці.

Питання для обговорення:

- ✓ Які критерії діл милосердя?

Підсумок

Провідник підсумовує висловлювання учасників.

Ісус Христос закликає своїх учнів до діяльної любові: «Усе, що ви зробили одному з моїх братів найменших – ви мені зробили» (Мт 25,40).

Ісус Христос повчає: «Хто вас приймає, той мене приймає; а хто мене приймає, той приймає того, хто мене послав [...] Хто напоїть, як учня, одного з цих малих тільки кухликом холодної водиці, істинно кажу вам, той не втратить своєї нагороди» (Мт 10, 40.42).

Святий Августин писав: «Кожен прагне зустріти Ісуса, який возсідає на небі, та побачте Його в тому, хто лежить під брамою, побачте Його в голодному, замерзлому, в тому, хто не має нічого, в чужинцеві» (*Промова 25,8*).

Підсумок заняття

Провідник:

Милосердя – це діяльна любов.

Милосердя – це вияв любові у ділах.

Молитва

Читання Святого Письма (1 Йо 3, 14-24)

14. Ми знаємо, що ми перейшли від смерти до життя, бо любимо братів. Хто не любить, той у смерті перебуває.

15. Кожен, хто ненавидить брата свого, – душогубець, а ви знаєте, що ніякий душогубець не має в собі життя вічного, що в ньому перебувало б.

16. З цього ми спізнали любов, бо він за нас поклав свою душу; і ми також повинні за братів душі класти.

17. Коли хтось має достатки цього світу і бачить брата свого в нестачі й замикає перед ним своє серце, то як любов Божа може перебувати в ньому?

18. Дітоньки! Не любимо словом, ані язиком, лише – ділом і правдою.

19. З цього ми спізнаємо, що ми від правди, і заспокоїмо перед ним серце наше;

20. коли б нас обвинувачувало серце: Бог більший, ніж наше серце, і він усе знає.

21. Любі! Коли серце не винує, то ми маємо довір'я перед Богом,

22. і що б ми не просили, одержуємо від нього, бо заповіді його бережемо і чинимо те, що йому вгодне.

23. А ось його заповідь: Вірувати в ім'я його Сина Ісуса Христа й любити один одного, як він дав був нам заповідь.

24. Хто його заповіді зберігає, той і перебуває в нім, а він у ньому; і ми знаємо, що він у нас перебуває, від Духа, що його він дав нам.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Додаток 5.1

(Лк 10,30-37)

30. Мовив тоді Ісус, кажучи: “Один чоловік спускався з Єрусалиму до Єрихону й потрапив розбійникам, що його обдерли й побили тяжко та й пішли геть, залишивши півмертвого.

31. Випадком ішов якийсь священик тією дорогою; побачив він його й, збочивши, пройшов мимо.

32. Так само й левіт прийшов на те місце, глянув на нього й пройшов мимо.

33. Але один самарянин, що був у дорозі, зненацька надійшов (на нього) й, побачивши його, змилосердився.

34. Він приступив до нього, перев'язав йому рани, полив їх оливою і вином; потім посадив його на власну скотину, привів до заїзду й доглянув за ним.

35. На другий день він вийняв два динари, дав їх господареві й мовив: Доглядай за ним, і те, що витратиш на нього більше, я заплачу тобі, коли повернуся.

36. Хто з оцих трьох, на твою думку, був ближнім тому, що потрапив розбійникам у руки?”

37. Він відповів: “Той, хто вчинив над ним милосердя”. Тоді Ісус сказав до нього: “Іди і ти роби так само”.

Додаток 5.2

Формуляр

Дієслова з тексту (Лк 10, 30-37)

Критерії діл милосердя

Тема 6. Діла милосердя для тіла

Провідна думка: З любові до Бога і ближніх робимо діла милосердя для тіла:

1. Голодного нагодувати
 2. Спраглого напоїти
 3. Нагого зодягнути
 4. Подорожнього в дім прийняти
 5. Недужому послужити
 6. В'язня відвідати
 7. Померлого похоронити
-

Хід заняття

Вступ

Провідник:

На минулих зустрічах ми говорили, що правдиве щастя, до якого ми покликані – перебудувати з Богом, діючи з любові до Бога і ближнього.

Один молодий чоловік з України у пошуках праці і кращого життя поїхав до Іспанії. Там він почав працювати, знайомитися з новими людьми і новим способом життя, винайняв житло. Але праці ставало все менше, і, зрештою, він залишився без роботи. Гроші закінчилися. Він вже не мав за що винайняти житло. Не було за що купити їсти, пити. У декількомільйонному Мадриді він опинився на вулиці. Рідні і друзі – далеко. Він – сам, у чужій країні, без засобів до існування.

Що робити? Де шукати порятунку? До кого звернутися про допомогу?

Декілька днів він ночував у парку, на лавці. Хтось порадив йому звернутися до Карітасу. Йому вдалося знайти осередок Карітасу. Там його прихистили на три дні. А далі – треба було шукати іншого пристановища.

Інтерактивна вправа 6.1

Метод: лакмусовий папір.

Матеріали: Додаток 6.1, маркер та кольорові олівці для 7 груп.

Провідник об'єднує учасників у 7 груп.

Представники груп беруть Додаток 6.1, аркуш А4 і олівці для групи.

Групи сідають у різних частинах кімнати і підкреслюють у тексті:

червоним – потреби,

жовтим – вчинені діла милосердя,
чорним – не вчинені діла милосердя,

Питання для обговорення:

✓ Отже, які діла милосердя можемо виділити з цього тексту?

Учасники висловлюються про діла милосердя на основі опрацьованого тексту.

✓ Яке діло милосердя для тіла тут ще не згадано?

Провідник:

Катехизм говорить про сім діл милосердя для тіла:

1. Голодного нагодувати
2. Спраглого напоїти
3. Нагого зодягнути
4. Подорожнього в дім прийняти
5. Недужому послужити
6. В'язня відвідати
7. Померлого похоронити

Підсумок

Провідник:

Текст про Божий Суд і про любов, виражену в ділах милосердя (Мт 25, 31-46) став основою шести (із семи) діл милосердя для тіла. Пізніше було додано сьоме діло милосердя «померлого похоронити». Одним із аргументів, що обґрунтовують це, є факт, що учні похоронили Ісуса в гробі. Про це діло милосердя йдеться й у Старому Завіті у книзі Товита:

«За днів Салманассара я робив багато милостині братам зо свого роду; хліб мій давав я голодним, одежу мою нагим; а коли бачив когось із мого народу померлого, покинутого за мурами Ніневії, то я ховав його» (Тов 1, 16-17).

Інтерактивна вправа 6.2

Метод: формуляр

Матеріали: Додаток 6.2, ручкадля сімох груп.

Провідник об'єднує учасників у 7 груп і розповідає, над якою ситуацією працюватиме кожна група:

- 1 група. Людина дуже хоче їсти, але не має що і не має грошей, рідні і близькі далеко.

- 2 група. Людина дуже хоче пити, але не має що і не має грошей, рідні і близькі далеко.
- 3 група. Людина змокла і дуже змерзла, але не має іншого одягу, не має грошей, рідні і близькі далеко.
- 4 група. Людина опинилася в чужому місті, але не має грошей, рідні і близькі далеко.
- 5 група. Людина захворіла, але не має ліків і не має грошей, рідні і близькі далеко.
- 6 група. Людина потрапила у в'язницю, не має грошей, рідні і близькі далеко.
- 7 група. Людина померла, рідні і близькі далеко.

Представники груп беруть для групи Додаток 6.2 і ручку.

Групи сідають у різних частинах кімнати і заповнюють формуляр:

- описують ситуацію, в якій опинилася людина
- записують відповіді на питання:

Що відчуває?

Як чується?

Як бачить/сприймає інших?

Що хоче сказати іншим?

Що хоче отримати/почути від інших?

Чого найбільше прагне?

Про що думає?

Представлення результатів праці

Групи по порядку представляють свої напрацювання.

Питання для обговорення:

- ✓ Що ви спостерегли?
- ✓ Може останнім часом ви були свідком або учасником якогось діла милосердя?

Підсумок

Провідник підсумовує висловлювання учасників.

Провідник:

Діємо з любові, роблячи діла милосердя:

1. Голодного нагодувати.
2. Спраглого напоїти.
3. Нагого зодягнути.
4. Подорожнього в дім прийняти.

5. Недужому послужити.
6. В'язня відвідати.
7. Померлого похоронити.

Інтерактивна вправа 6.3

Метод: аплікація.

Матеріали: вирізане з червоного паперу А5 серце і фломастери – для сімох груп; паперова малярська стрічка.

Учасники у тих самих групах пишуть на вирізаному з червоного паперу серці пишуть діло милосердя для тіла, над яким працювали і прикрашають його символами, візерунками за допомогою фломастерів:

- 1 група: Годую.
- 2 група: Напоюю.
- 3 група: Зодягаю.
- 4 група: Приймаю.
- 5 група: Послуговую.
- 6 група: Відвідую.
- 7 група: Ховаю.

Представлення результатів праці

Усі сідають по групах у велике спільне коло.

Представники груп представляють свої напрацювання, зачитують написи і тримають перед собою.

Щоб краще запам'ятати діла милосердя для тіла, усі разом декілька разів промовляють їх вголос:

«Годую. Напоюю. Зодягаю. Приймаю. Послуговую. Відвідую. Ховаю».

Після цього за допомогою паперової малярської стрічки прикріплюють серця на плакаті «Дерево очікувань» зі вступного заняття (висить на стіні).

Підсумок заняття

Провідник:

Бог постійно виявляє милосердя до нас і закликає нас бути милосердними до потребуючих.

Щоб відчутти те, що відчуваємо ми і спасти кожну людину, Ісус Христос став «подібним до людини» – народився від Пречистої Діви Марії (Флп 2,7).

Ісус Христос милосердний: «Він, бачивши юрми народу, милосердився над ними» (пор. Мт 9,36).

Ісус Христос навчає: «Блаженні милосердні, бо вони зазнають милосердя» (Мт 5,7).

«Ідіть, отже, і навчіться, що значить: Я милосердя хочу, а не жертви. Бо я прийшов кликати не праведних, а грішних» (Мт 9,13).

Бути милосердними – основна умова, щоб увійти до Небесного Царства.

Діємо з любові, роблячи діла милосердя:

1. Голодного нагодувати
2. Спраглого напоїти
3. Нагого зодягнути
4. Подорожнього в дім прийняти
5. Недужому послужити
6. В'язня відвідати
7. Померлого похоронити

Молитва

Читання Святого Письма (1 Кор 13)

Якби я говорив мовами людськими й ангельськими, але не мав любови, я був би немов мідь бреньча або кимвал звучний.

Якби я мав дар пророцтва і відав усі тайни й усе знання, і якби я мав усю віру, щоб і гори переставляти, але не мав любови, я був би – ніщо.

І якби я роздав бідним усе, що маю, та якби віддав моє тіло на спалення, але не мав любови, то я не мав би жадної користи.

Любов – довготерпелива, любов – лагідна, вона не заздрить, любов не чваниться, не надимається,

не бешкетує, не шукає свого, не поривається до гніву, не задумує зла;

не тішиться, коли хтось чинить кривду, радіє правдою;

все зносить, в усе вірить, усього надіється, все перетерпить.

Любов ніколи не переминає. Пророцтва зникнуть, мови замовкнуть, знання зникне.

Бо знаємо частинно й частинно пророкуємо.

Коли настане досконале, недосконале зникне.

Коли я був дитиною, говорив як дитина, думав як дитина, міркував як дитина. Коли ж я став мужем, покинув те, що дитяче.

Тепер ми бачимо, як у дзеркалі, неясно; тоді ж – обличчям в обличчя. Тепер я спізнаю недосконало, а тоді спізнаю так, як і я спізнаний.

Тепер же застаються: віра, надія, любов – цих трое; але найбільша з них – любов.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Додаток 6.1

Текст про Божий Суд і про любов, виражену в ділах милосердя (Мт 25, 31-46)

Якже прийде Син Чоловічий у своїй славі, й ангели всі з ним, тоді він сяде на престолі своєї слави. І зберуться перед ним усі народи, і він відлучить їх одних від одних, як пастух відлучує овець від козлів; і поставить овець праворуч себе, а козлів ліворуч. Тоді цар скаже тим, що праворуч нього: Прийдіть, благословенні Отця мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від створення світу. Бо я голодував, і ви дали мені їсти; мав спрагу, і ви мене напоїли; чужинцем був, і ви мене прийняли; нагий, і ви мене одягли; хворий, і ви навідались до мене; у тюрмі був, і ви прийшли до мене. Тоді озвуться праведні до нього: Господи, коли ми бачили тебе голодним і нагодували, спрагненим і напоїли? Коли ми бачили тебе чужинцем і прийняли, або нагим і одягнули? Коли ми бачили тебе недужим чи в тюрмі й прийшли до тебе? А цар, відповідаючи їм, скаже: Істинно кажу вам: усе, що ви зробили одному з моїх братів найменших – ви мені зробили. Тоді скаже й тим, що ліворуч: Ідіть від мене геть, прокляті, в вогонь вічний, приготований дияволу й ангелам його; бо голодував я, і ви не дали мені їсти; мав спрагу, і ви мене не напоїли; був чужинцем, і ви мене не прийняли; нагим, і ви мене не одягнули; недужим і в тюрмі, і не навідались до мене. Тоді озвуться і ті, кажучи: Господи, коли ми бачили тебе голодним або спраглим, чужинцем або нагим, недужим або в тюрмі, і тобі не послужили? А він відповість їм: Істинно кажу вам: те, чого ви не зробили одному з моїх братів найменших – мені також ви того не зробили. І підуть ті на вічну кару, а праведники – на життя вічне».

Додаток 6.2

Формуляр

Ситуація людини:

Що відчуває?

Як чується?

Як бачить/сприймає інших?

Що хоче сказати іншим?

Що хоче отримати/почути від інших?

Чого найбільше прагне?

Про що думає?

Тема 7. Діла милосердя для душі

Провідна думка: З любові до Бога і ближнього робимо діла милосердя для душі:

1. Грішника від гріха відвертати
 2. Невіжу навчити
 3. У сумніві порадити
 4. Сумного потішити
 5. Кривду терпеливо зносити
 6. Образу з серця прощати
 7. За живих і померлих молитися
-

Хід заняття

Інтерактивна вправа 7.1

Метод: інтеграційна гра «Розсміши коника»

Матеріали: -

Усі сидять у великому колі. Один з учасників стає всередині кола і намагається їх розвеселити. Хто засміється – стає на місце того, хто всередині кола.

Вступ

Провідник:

На минулій зустрічі ми говорили про діла милосердя для тіла, які робимо з любові до Бога і до наших ближніх, відповідно до їхніх прагнень чи потреб.

Питання для обговорення:

- ✓ Які діла милосердя ви запам'ятали?
- ✓ Які ще діла милосердя ми можемо робити з любові до Бога та до наших ближніх?

Провідник підсумовує висловлювання учасників.

Провідник:

Основою діл милосердя для тіла є слова Ісуса Христа, записані в Євангелії від Матея, глава 25. За аналогією, святий Тома Аквінський († 1274) сформулював сім діл милосердя для душі. Катехизм говорить про сім діл милосердя для душі:

1. Грішника від гріха відвертати
2. Невіжу навчити

3. У сумніві порадити
4. Сумного потішити
5. Кривду терпеливо зносити
6. Образу з серця прощати
7. За живих і померлих молитися

Інтерактивна вправа 7.2

Метод: рольова гра.

Матеріали: Додаток 7.1 для кожного учасника; аркуш А3, маркер, паперова малярська стрічка.

Учасники беруть собі по одному *Додатку 7.1*, об'єднуються у групи по 3 особи і визначають, хто з них яку роль виконує:

1. Особа, яка потребує милосердя.
2. Особа, яка робить діло милосердя.
3. Спостерігач.

Початкова ситуація – на вибір групи – одна особа потребує милосердя, а інша особа виявляє до неї милосердя:

1. Відвертає грішника від гріха
2. Навчає невіжу
3. Радить у сумніві
4. Потішає сумного
5. Терпеливо зносить кривду
6. Прощає образу
7. Молиться за живих і померлих

Вибравши початкову ситуацію, група детально її описує та входить у ролі.

Особа, яка робить діло милосердя, для себе визначає чітку мету: що намагатиметься досягнути.

Спостерігач спостерігає мовчки і слідкує за часом: зупиняє розмову (через 5 хвилин).

Після цього спостерігач проводить обговорення розмови, ставлячи питання (до 6 хвилин).

Питання спостерігача до особи, яка робить діло милосердя:	Питання спостерігача до особи, яка потребує милосердя:	Питання особи, яка потребує милосердя, до спостерігача:
--	---	--

Що намагався досягнути? Чи досягнув поставлену мету? Що давалося важко? Що зіграв добре?	Що відчував під час розмови? Що давалося важко? Що зіграв добре?	Яка була атмосфера розмови? Що давалося важко? Що було зіграно добре?
---	--	---

Після першої розмови та її обговорення настає зміна ролей – кожен учасник пересідає на крісло справа.

Група знову детально описує початкову ситуацію та входить у ролі (а може залишитися і при тій самій початковій ситуації). Учасники 5 хвилин провадять другу розмову і 6 хвилин її обговорюють.

Після другої розмови і її обговорення настає зміна місць – кожен пересідає на крісло справа. У нових ролях учасники 5 хвилин провадять третю розмову і 6 хвилин її обговорюють.

Питання для обговорення:

- ✓ Що зауважили важливого під час виконання вправи?
- ✓ Про що важливо пам'ятати тим, хто робить діла милосердя?
- ✓ Що важливо пам'ятати тим, хто потребує милосердя?

Підсумок

Провідник підсумовує дискусію, узагальнюючи думки, які прозвучали від учасників.

Повідник:

Ми приймаємо милосердя від Бога і від інших людей все наше життя. Приймаючи любов від інших, вчимося чинити милосердя з любові до Бога та наших ближніх.

Інтерактивна вправа 7.3

Метод: плакат.

Матеріали: аркуш А4 та фломастери для семи груп; стікери з написаними на них по одному зі слів: «Наверни!», «Навчи!», «Порадь!», «Потіш!», «Знось!», «Прости!», «Молися!», паперова малярська стрічка.

Провідник об'єднує учасників у 7 груп.

Представники груп беруть аркуш А4, фломастери для групи і карточку, на якій написане одне зі слів: «Наверни!», «Навчи!», «Порадь!», «Потіш!», «Знось!», «Прости!», «Молися!» Групи фломастерами на аркуші А4 створюють плакат на слово, записане на їхньому стікері. Плакат цей повинен бути у вигляді дорожнього

знака. На плакаті – намальований якийсь знак (символ) і написане одне зі слів («Наверни!», «Навчи!», «Порадь!», «Потіш!», «Знось!», «Прости!», «Молися!»).

Представлення результатів праці

Групи по черзі представляють свої знаки і прикріплюють на стіні за допомогою паперової малярської стрічки.

Питання для обговорення:

- ✓ Що зауважили важливого під час виконання вправи?

Підсумок

Провідник робить підсумок, узагальнюючи думки учасників.

Підсумок заняття

Провідник:

Діла милосердя для душі, які робимо з любові до Бога і до ближнього:

1. Грішника від гріха відвертати.
 2. Невіжу навчити.
 3. У сумніві порадити.
 4. Сумного потішити.
 5. Кривду терпеливо зносити.
 6. Образу з серця прощати.
 7. За живих і померлих молитися.
-

Молитва

Читання Святого Письма

Нову заповідь даю вам, щоб ви любили один одного! Як я був полюбив вас, так любіте і ви один одного!

З того усі спізнають, що мої ви учні, коли любов взаємну будете мати (Йо 13,34-35).

А плід Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лагідність, доброта, вірність, тихість, здержливість. На тих то нема закону (Гал 5, 22-23).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Додаток 7.1

Формуляр запитання для обговорення

Питання спостерігача до особи, яка робить діло милосердя:	Питання спостерігача до особи, яка потребує милосердя:	Питання особи, яка потребує милосердя, до спостерігача:
Що намагався досягнути? Чи досягнув мету? Щодалося важко? Що зіграв добре?	Що відчував під час розмови? Що далось важко? Що зіграв добре?	Яка була атмосфера розмови? Що далось важко? Що було зіграно добре?

Тема 8. Пресвята Богородиця – Двері милосердя

Провідна думка: Богородиця діяла згідно Божої волі.

Хід заняття

Матеріали: Ікона Матері Божої «Милосердя Двері».

Молитва

Усі, стоячи перед іконою Матері Божої «Милосердя Двері», роблять знак святого хреста.

Провідник:

Під твою милість прибігаємо, Богородице Діво, молитвами нашими в скорботах не погорди, але від бід визволи нас, єдина чиста і благословенна.

Преславна Приснодіво, Богородице! Прийми молитви наші і донеси їх Синові твоєму і Богові нашому, щоб спас задля тебе душі наші.

Стоячи у храмі слави твоєї, Богородице, себе на небі уявляємо. Ти, Двері Небесні, відчини нам двері милости твоєї.

Преславна Приснодіво Богородице, прийми молитви наші і донеси їх Синові твоєму і Богові нашому, щоб спас задля тебе душі наші.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні.
Амінь.

Питання для обговорення:

- ✓ Хто знає як називається ця ікона?
- ✓ Хто знає історію цієї ікони: звідки вона, де зараз перебуває?
- ✓ Чому вона так називається?

Провідник підсумовує і узагальнює відповіді учасників.

Провідник:

Ця чудотворна ікона називається «Милосердя Двері». Саме вона є символом 2016 Ювілейного року Божого Милосердя.

Пресвята Богородиця своїм материнським поглядом і люблячою рукою провадить нас, показує нам дорогу до Ісуса, який об'явив нам милосердя Небесного Отця і запрошує нас бути милосердними, як Отець.

Про історію цієї ікони – у *Додатку 8.1*.

У християнській традиції символіка дверей має особливе значення. Сам Ісус сказав про себе: «Я – двері. Хто ввійде крізь мене – спасеться» (Йо 10, 9).

У наших богослужіннях на Благовіщення оспівуємо Богородицю як «браму Царя», «двері Небесні».

У наших молитвах присутня багата символіка стосовно Пресвятої Богородиці: двері світла, джерело милосердя, двері божественні, двері небесні, двері спасіння, двері звернені до сонця – Христа (Молитвослов).

Вступ

Провідник:

Текст Святого Письма, в якому описано подію Благовіщення, найкраще розповідає нам про Пресвяту Богородицю. Ця подія сталася у місті Назарет, що в Галилеї, з дівчиною на ім'я Марія, зарученою із чоловіком на ім'я Йосиф.

Читання Святого Письма (Лк 1,26-38)

Провідник доручає комусь із учасників прочитати фрагмент Святого Письма (Лк 1, 26-38) (Додаток 8.2).

Запитання для обговорення

- ✓ Яка головна думка цієї євангельської розповіді?

Учасники висловлюють свої думки.

Провідник:

Господь покликав Діву з Назарета до особливої місії – бути матір'ю Господа Ісуса Христа – нашого Спасителя.

Пречиста Діва Марія відповіла Богові: «Ось я, Господня слугиня: нехай зо мною станеться по твоєму слову!» – і була вірна своєму слову все життя.

Богородиця, відкрившись на Божу волю, не закрилася, не сховала Ісуса для себе, а пішла в гірську околицю допомагати-служити своїй родичці Єлисаветі.

Вступ

Запитання для обговорення

- ✓ Які ще події з життя Богородиці ви знаєте?

Учасники висловлюються.

Інтерактивна вправа 8.1

Метод: скульптура.

Матеріали: фрагмент Додатка 8.3 і аркуш А4 для кожної групи по 3-4 особи; стікери і ручка для кожного.

Учасники об'єднуються у групи по 3-4 особи і вибирають, хто з них буде в ролі скульптора.

Скульптори беруть по одному фрагменту тексту *Додатка 8.3* (щоб кожна група представила інший фрагмент розповіді):

- Відвідини Єлизавети (Лк 1, 39-56);
- Різдво Ісуса Христа (Лк 2, 1-20);
- Стрітєння (Лк 2, 21-35);
- Ісус у святині (Лк 2, 41-52);
- Чудо у Кані (Йо 3, 1-12);
- Смерть Ісуса на хресті (Йо 19, 17-30);
- Вознесіння (Дії 1, 6-14);
- Зішестя Святого Духа (Дії 2, 1-11).

Завдання груп: представити Пречисту Діву Марію в контексті події, описаної у відповідному фрагменті Святого Письма.

Групи читають свій фрагмент тексту і в тиші готують до нього скульптуру. Скульптор «виконує» скульптуру з інших представників групи. Вони, наче глина, пластичні, піддаються постановці скульптора.

Представлення результатів праці

Усі учасники беруть стікери і ручку або фломастер.

Групи по черзі виходять на місце, обране сценою. Скульптор «виконує» скульптуру. Коли скульптура готова, усі учасники з інших груп індивідуально пишуть мовчки на двох стікерах по одній назві цієї скульптури і прикріплюють стікери на скульптурі.

Коли усі стікери прикріплено, скульптор їх знімає. Група, яка представляла скульптуру – аналізує отримані на стікерах назви своєї скульптури і вибирає з них: одну найоригінальнішу назву і одну назву найвідповіднішу задуму скульптора.

Коли всі групи представили свої скульптури, скульптори по черзі представляють вибрані назви своїх скульптур: найоригінальнішу та одну найвідповіднішу задуму скульптора.

Підсумок

Провідник:

Богородиця є для нас прикладом милосердя і служіння іншим.

Називаємо Богородицю Матір'ю милосердя, бо вона завжди відкрита на наші потреби.

Вона сміливо промовила до слуг на весіллі у Кані: «Що лиш скаже вам, – робіть» (Йо 2, 5), – бо знала, що Ісус виявить милосердя до потребуючих.

Характерною рисою материнської любові є милосердя, доброта, захист, самопожертва. Ці риси особливо притаманні для Пресвятої Богородиці, тому у наших молитвах звертаємося до Неї:

«Під твою милість прибігаємо Богородице Діво...»

«Будучи джерелом милосердя, сподоби нас твоєї милості, Богородице, зглянься на людей грішних. І покажи, як завжди, твою силу, бо уповаючи на тебе, співаємо «Радуйся!»».

Підсумок заняття

Запитання для загального обговорення

- ✓ Як діяльна любов до Бога і ближніх виявляється у житті Пресвятої Діви Марії?
- ✓ Чого можемо навчитися у Пресвятої Діви Марії?

Провідник:

Бог кличе кожную людину до чогось особливого, залишаючи їй право самій вирішувати, що і як вона чинить та згідно яких принципів живе.

Давши згоду на Божий поклик стати Матір'ю Ісуса – Спасителя людства, Пречиста Діва Марія була вірна своєму слову все життя. Наслідуючи Богородицю, відповімо Богові власним життям, а в цьому нам допоможе розмова з Богом у молитві.

Богородиця – двері, крізь які прийшло у світ спасіння – Христос. Двері Раю відчинилися завдяки тому, що Пречиста Діва Марія сказала своє «Так» на Божий поклик стати матір'ю Сина Божого Ісуса Христа.

Саме Ісус, який народився від Пресвятої Діви Марії, є найвищим відображенням милосердя Отця Небесного, який у своїй любові і милосерді бажає спасіння для всіх своїх улюблених дітей. Звертаємося до Нього: «Ти, милосердний, що задля нас народився з Діви...».

Молитва (з молебня до Пресвятої Богородиці)

Провідник роздає учасникам по фрагменту тексту з *Додатка 8.4*.

Усі стоять перед іконою Матері Божої «Милосердя Двері».

Учасники по черзі читають свій фрагмент.

Додаток 8.1

Історія ікони Матері Божої «Милосердя Двері»

Старовинне місто Ярослав, що над рікою Сян, заснував у 1031 році князь Ярослав Мудрий. Окрасою міста є старовинний греко-католицький собор Переображення Господнього. Храм збудували на місці колишнього замку князів Острозьких у 1717–1747 роках. Його фундатором був купець і бургомістр Ілля Вапинський, а освятив собор єпарх Онуфрій Шумлянський.

Найбільшою духовною цінністю собору є Ярославська чудотворна ікона Матері Божої «Милосердя Двері», намальована невідомим іконописцем у першій половині XVII століття для церкви Успення Пресвятої Діви Марії на Руському передмісті міста Ярослав.

У 1779 році папа Пій VI проголосив Ярославську ікону «Милосердя Двері» чудотворною. У 1874 році на іконі домальовано корону. У 1929 році для цієї чудотворної ікони встановлено величний престіл і розпочато процес її коронації. Велелюдні прощі вірних до ікони та відпусти відбувалися 8 вересня кожного року аж до 1943 року.

Після 1945 року, коли українці були депортовані з теренів Ярославщини, собором користувалися римо-католики. У 1974 році ікону «Милосердя Двері» передали в музей, а згодом – в Академію мистецтв у Варшаві на експертизу.

Собор у Ярославі зазнав руйнування. Греко-католики міста Ярослава настирливо домагалися повернення собору, у 1987 році вони отримали дозвіл на користуванням собором, за умови його реставрації. У 1990 році для собору в Ярославі призначили постійного священика – о. Богдана Праха, який проявив величезну енергію і адміністративний хист та переборював численні перешкоди під час реставрації. У 1993 році собор у Ярославі урочисто переосвятив Перемиський єпарх Іван Мартиняк.

Чудотворна ікона Матері Божої «Милосердя Двері» уціліла і чудесно сприяла відновленню ярославського собору. З нагоди вшанування 400-ліття Берестейської унії Папа Римський Іван Павло II посвятив золоті корони для коронації ікони.

У 2015 році ярославську ікону «Милосердя Двері» було вибрано символом 2016 Ювілейного року Божого милосердя для Вселенської Церкви.

Додаток 8.2

(Лк 1,26-38)

26. Шостого місяця ангел Гавриїл був посланий Богом у місто в Галилеї, якому ім'я Назарет,
27. до діви, зарученої чоловікові, на ім'я Йосиф, з Давидового дому; ім'я ж діви було Марія.
28. Ввійшовши до неї ангел, сказав їй: “Радуйся, благодатна, Господь з тобою! Благословенна ти між жінками”.
29. Вона ж стривожилась цим словом і почала роздумувати в собі, що могло значити те привітання.
30. Ангел їй сказав: “Не бійсь, Маріє! Ти бо знайшла ласку в Бога.
31. Ось ти зачнеш у лоні й вродиш сина й даси йому ім'я Ісус.
32. Він буде великий і Сином Всевишнього назветься. І Господь Бог дасть йому престол Давида, його батька,
33. і він царюватиме над домом Якова повіки й царюванню його не буде кінця”.
34. А Марія сказала до ангела: “Як же воно станеться, коли я не знаю мужа?”
35. Ангел, відповідаючи, сказав їй: “Дух Святий зійде на тебе й сила Всевишнього тебе отинить; тому й святе, що народиться, назветься Син Божий.
36. Ось твоя родичка Єлисавета – вона також у своїй старості зачала сина, і оце шостий місяць тій, що її звать неплідною;
37. нічого бо немає неможливого в Бога”.
38. Тоді Марія сказала: “Ось я Господня слугиня: нехай зо мною станеться по твоєму слову!” І ангел відійшов від неї.

Додаток 8.3.а

Завдання: у скульптурі представити Пречисту Діву Марію в контексті події, описаної у фрагменті Святого Письма (Лк 1, 39-56).

39. Тими днями Марія, зібравшись, пустилася швидко в дорогу в гірську околицю, в місто Юди.
40. Увійшла вона в дім Захарії і привітала Єлисавету.
41. І як почула Єлисавета привіт Марії, здригнулася дитина в її лоні, і Єлисавета сповнилася Святим Духом
42. і виклинула голосом сильним: “Благословенна ти між жінками й благословен плід лона твого.
43. І звідкіля мені це, що прийшла до мене мати Господа мого?
44. Ось бо, як голос твого привітання залунав у моїх вухах, дитина з радости здригнулась у моїм лоні.
45. Щаслива та, що повірила, бо здійсниться сказане їй від Господа”.
46. І мовила Марія: “Величає душа моя Господа
47. і дух мій радіє в Бозі, Спасі моїм,
48. бо він зглянувся на покору слугині своєї; ось бо віднині ублажатимуть мене всі роди.
49. Велике бо вчинив мені Всемогутній, і святе його ім'я.
50. Милосердя його з роду в рід на тих, які страхаються його.
51. Він виявив потугу рамени свого, розвіяв гордих у задумах їхніх сердець.
52. Скинув могутніх з престолів, підняв угору смиренних;
53. наситив благами голодних, багатих же відіслав з порожніми руками.
54. Він пригорнув Ізраїля, слугу свого, згадавши своє милосердя,
55. як обіцяв був батькам нашим – Авраамові і його потомству повіки”.
56. Марія перебула в Єлисавети місяців зо три; потім повернулася до дому свого.

Додаток 8.3.б

Завдання: у скульптурі представити Пречисту Діву Марію в контексті події, описаної у фрагменті Святого Письма (Лк 2, 1-20).

1. Тими днями вийшов наказ від кесаря Августа переписати всю землю.
2. Перепис цей, перший, відбувся, коли Сирією правив Кириній.
3. І йшли всі записатися, – кожний у своє місто.
4. Пішов також і Йосиф з Галилеї, з міста Назарету в Юдею, в місто Давида, що зветься Вифлеєм, бо він походив з дому й роду Давида,
5. щоб записатися з Марією, зарученою своєю, що була вагітна.
6. І от коли вони були там, настав їй час родити,
7. і вона породила свого сина первородного, сповила його та поклала в ясла, бо не було їм місця в заїзді.
8. Були ж у тій стороні пастухи, що перебували в чистім полі та вночі стояли на сторожі коло своїх отар.
9. Аж ось ангел Господній їм з'явився і слава Господня їх осіяла й великий страх огорнув їх.
10. Ангел же сказав їм: “Не бійтесь, бо я звіщаю вам велику радість, що буде радістю всього народу:
11. Сьогодні народився вам у місті Давидовім Спаситель, він же Христос Господь.
12. І ось вам знак: Ви знайдете дитя сповите, що лежатиме в яслах”.
13. І вмить пристала до ангела велика сила небесного війська, що хвалила Бога й промовляла:
14. “Слава на висотах Богу й на землі мир людям його вподобання”.
15. І коли ангели знялись від них на небо, пастухи один до одного заговорили: “Ходім лишень до Вифлеєму та подивімся на ту подію, що Господь об'явив нам”.
16. І пішли вони притьмом і знайшли Марію, Йосифа й дитячко, що лежало в яслах.
17. Побачивши його, вони розповіли, що їм було сказано про це хлоп'ятко;
18. і всі, хто чув їх, дивувались тому, що пастухи їм оповідали.
19. Марія ж пильно зберігала все це, роздумуючи в своїм серці.
20. А пастухи повернулися, прославляючи й хвалячи Бога за все, що чули й бачили, так, як їм було сказано.

Додаток 8.3.в

Завдання: у скульптурі представити Пречисту Діву Марію в контексті події, описаної у фрагменті Святого Письма (Лк 2,21-40).

21. Як сповнилися вісім день, коли мали обрізати хлоп'ятко, назвали його Ісус – ім'я, що надав був ангел, перше, ніж він зачався в лоні.
22. І як сповнилися дні очищення їхнього, за законом Мойсея, вони привели його в Єрусалим поставити його перед Господом,
23. як то написано в Господньому законі: “Кожний хлопець, первородний, буде посвячений Господеві”, –
24. і принести жертву, як то написано в Господньому законі: “Пару горлиць або двое голубенят”.
25. А був в Єрусалимі чоловік на ім'я Симеон; чоловік той, праведний та побожний, очікував утіхи Ізраїля, і Дух Святий був на ньому.
26. Йому було відкрито Святим Духом, що не бачитиме смерти перш, ніж побачить Христа Господа.
27. Він прийшов Духом у храм. І як батьки вносили дитя-Ісуса, щоб учинити над ним за законним звичаєм,
28. він узяв його на руки, благословив Бога й мовив:
29. “Нині, Владико, можеш відпустити слугу твого за твоїм словом у мирі,
30. бо мої очі бачили твоє спасіння,
31. що ти приготував перед усіма народами;
32. світло на просвіту поганам, і славу твого люду – Ізраїля”.
33. Батько його і мати дивувалися тому, що говорилося про нього.
34. Симеон же благословив їх і сказав до його матері Марії: “Ось цей поставлений для падіння й підняття багатьох в Ізраїлі; він буде знаком протиріччя,
35. та й тобі самій меч прошиє душу, щоб відкрились думки багатьох сердець”.
36. Була також і Анна, пророчиця, дочка Фануїла з покоління Асера; вона була вельми похила віком і жила сім років з чоловіком від дівування свого;
37. zostавшия вдовою аж до вісімдесят четвертого року, вона не відходила від храму, служачи (Богові) вночі і вдень постом та молитвою.
38. І надійшла вона тієї самої години й почала прославляти Бога та говорити про нього всім, що чекали визволення Єрусалиму.
39. І як вони виконали все згідно з законом Господнім, повернулися в Галилею, до Назарету, свого міста.
40. Хлоп'я ж росло й міцніло, сповнюючися мудрістю, і Божа благодать була на ньому.

Додаток 8.3.2

Завдання: у скульптурі представити Пречисту Діву Марію в контексті події, описаної у фрагменті Святого Письма (Лк 2, 41-52).

41. Батьки його ходили щороку в Єрусалим на свято Пасхи.
42. І як йому було дванадцять років, вони пішли, як був звичай, на свято.
43. Коли минули ті дні, і вони поверталися, то хлопчина Ісус зостався у Єрусалимі; батьки ж його про те не знали.
44. Гадаючи, що він у гурті, вони пройшли день дороги й аж тоді почали його шукати між родичами та знайомими,
45. а, не знайшовши, повернулися в Єрусалим, щоб там його шукати.
46. Через три дні знайшли його у храмі, як він сидів серед учителів та слухав і запитував їх.
47. Усі ті, що його слухали, чудувались його розумові й відповідям.
48. Побачивши його, вони були здивовані, й сказала йому його мати: “Дитино, чому ти це так зробив нам? Ось батько твій і я, боліючи, тебе шукали”.
49. Він же відповів їм: “Чого ж ви мене шукали? Хіба не знали, що я маю бути при справах Отця мого?”
50. Але вони не зрозуміли слова, що він сказав їм.
51. І він пішов з ними й повернувся у Назарет і був їм слухняний. А мати його зберігала всі ці слова у своїм серці.
52. Ісус же зростав мудрістю, літами й ласкою в Бога та людей.

Додаток 8.3.д

Завдання: у скульптурі представити Пречисту Діву Марію в контексті події, описаної у фрагменті Святого Письма (Йо 3,1-12).

1. З фарисеїв один чоловік був, Никодим на ймення, зверхник серед юдеїв.
2. Прийшов він до Ісуса вночі й каже до нього: «Равві, ми знаємо, що прийшов еси вчителем від Бога: ніхто бо, з ким немає Бога, не спроможен такі чуда творити, що ти їх твориш».
3. Озався де Ісус і мовив до нього: «Істинно, істинно кажу тобі: Коли хтось не вродиться з висоти, не бачити йому Божого Царства».
4. Никодим же йому: «Як може чоловік уродитись, коли вже старий? Чи спроможен же він увійти знову в утробу матері своєї та й народитись?»
5. Відрік Ісус: «Істинно, істинно кажу тобі: Коли хтось не вродиться з води та Духа, не спроможен увійти у Царство Боже.
6. Що народжується від тіла – тіло, а що народжується від Духа – дух.
7. Не дивуйся, що я сказав тобі: Треба вам уродитися з висоти.
8. Вітер віє, куди забажає, і шум його чуєш, а не відаєш, звідки приходить і куди відходить. Так бо і з кожним, хто народжується від Духа».
9. Озався Никодим і мовив до нього: «Як воно може статись?»
10. Ісус же до нього у відповідь: «Ти вчитель Ізраїля, а того й не знаєш?
11. Істинно, істинно кажу тобі: Ми говоримо про те, що знаємо, а свідчимо про те, що бачили, – ви ж свідчення нашого не берете до уваги.
12. Говорив я вам про земне, а ви не віруєте, – як же увіруєте, коли вам про небесне говоритиму?

Додаток 8.3.е

Завдання: у скульптурі представити Пречисту Діву Марію в контексті події, описаної у фрагменті Святого Письма (*Йо 19, 17-30*).

17. І забрали вони Ісуса; і, несучи для себе хрест, вийшов він на місце, зване Череп, а по-єврейськи Голгота,

18. де його і розп'яли, а з ним двох інших: по одному з кожного боку, Ісуса ж – посередині.

19. Пилат же звелів написати напис і на хресті його примістити. Написано було: «Ісус Назарянин Цар Юдейський».

20. Багато з юдеїв читали той напис, місце бо, де розп'ято Ісуса, було близько міста. Написано ж напис було по-єврейському, по-грецькому і по-римському.

21. Тож первосвященики юдейські мовили до Пилата: «Не пиши: Цар Юдейський, – але, що він сказав: Я – Цар Юдейський!»

22. Та Пилат відрік: «Що написав я, те написав».

23. Тоді вояки, розп'явши Ісуса, узяли його одіж та й зробили чотири частини, по одній частині кожному воякові, і хітон. Та був хітон не пошитий, лише весь від верху тканий.

24. Тому домовилися між собою: «Не дерімо його, а киньмо на нього жереб, на кого впаде». А тим же мало здійснитись Писання: «Мою одіж розділили між собою, на шату ж мою кинули жереб». Отож і вчинили так вояки.

25. А при хресті Ісусовім стояли його мати, сестра його матері, Марія Клеопова та Марія Магдалина.

26. Бачивши Ісус матір і біля неї учня, що стояв, – а його ж любив він, – мовить до матері: «Жінко, ось син твій».

27. А тоді й до учня мовить: «Ось матір твоя». І від тієї хвилі учень узяв її до себе.

28. А по тому Ісус, знавши, що все вже довершилося, щоб здійснилось Писання, промовив: «Спраглий я!»

29. Стояла ж посудина, сповнена оцтом. От і подали йому до уст настромлену на тростину губку, просяклу оцтом.

30. І, скоштувавши оцту, вимовив Ісус: «Звершилось»; і схиливши голову, віддав духа.

Додаток 8.3.є

Завдання: у скульптурі представити Пречисту Діву Марію в контексті події, описаної у фрагменті Святого Письма (Дії 1, 6-14).

6. Отож, зійшовшись, вони питали його: «Господи, чи цього часу знову відбудуєш Ізраїлеві царство?»
7. Він відповів їм: «Не ваша справа знати час і пору, що їх Отець призначив у своїй владі.
8. Та ви приймете силу Святого Духа, що на вас зійде, і будете моїми свідками в Єрусалимі, у всій Юдеї та Самарії й аж до краю землі».
9. І сказавши це, коли вони дивились, знявся угору, і хмара його взяла з-перед очей їхніх.
10. І як вони дивилися пильно на небо, коли він відходив, два мужі стали коло них у білій одежі
11. і сказали: «Мужі галилейські! Чого стоїте, дивлячись на небо? Оцей Ісус, який від вас був взятий на небо, так само прийде, як його ви бачили відходячого на небо».
12. Тоді вони повернулися в Єрусалим з гори, що зветься Оливною, що близько Єрусалиму – день ходи в суботу.
13. Увійшовши (в місто), зійшли на горницю, де вони перебували, а саме: Петро і Йоан, Яків і Андрій, Филип і Тома, Вартоломей і Матей, Яків Алфеїв і Симон Зилот та Юда, (син) Якова.
14. Всі вони пильно й однодушно перебували на молитві разом з жінками і Марією, матір'ю Ісуса, та з його братами.

Додаток 8.3.ж

Завдання: у скульптурі представити Пречисту Діву Марію в контексті події, описаної у фрагменті Святого Письма (Дії 2, 1-11).

1. А як настав день П'ятидесятниці, всі вони були вкупі на тім самім місці.
2. Аж ось роздався з неба шум, неначе подув буйного вітру, і сповнив увесь дім, де вони сиділи.
3. І з'явилися їм поділені язики, мов вогонь, і осів на кожному з них.
4. Усі вони сповнились Святим Духом і почали говорити іншими мовами, як Дух давав їм промовляти.
5. А перебували в Єрусалимі між юдеями побожні люди з усіх народів, що під небом.
6. І як зчинився той шум, зійшлась велика юрба і хвилювалася, бо кожний чув, як вони говорили його мовою.
7. Здивовані й остовпілі, вони один до одного казали: «Хіба не галилеяни всі оці, що розмовляють?»
8. Як же воно, що кожний з нас чує нашу рідну мову:
9. партяни, мідяни, еламії, і мешканці Месопотамії, Юдеї і Каппадокії, Понту й Азії,
10. Фригії і Памфілії, Єгипту й околиць Лівії, що біля Кирени, римляни, що тут перебувають,
11. юдеї і прозеліти, крітяни й араби – ми чуємо їх, як вони нашими мовами проголошують величні діла Божі?»

Додаток 8.4. Молитва (з Молебня до Пресвятої Богородиці)

За всіх Ти молишся, благая.
За тих, що прибігають з вірою
Під могутній твій покров,

Бо іншого тривалого порятунку перед Богом,
В бідах і скорботах ми, грішні, не маємо,
Обтяжені гріхами незліченними,
Мати Бога Вишнього,
Тому-то ми до Тебе припадаємо:
Ізбав від усяких негод рабів твоїх.

Всіх скорбних радість
І пригнічених заступниця,
І голодуючих кормителька,

Скитальців потіха,
Бурями гнаних пристань,
Хворих посіщення,

Немічних покров і заступниця,
Жезл старости,
Мати Бога Вишнього

Ти еси, Пречистая:
Поспішися, молимся,
Щоб спастися рабам твоїм.

Радуйся, Пречистая Діво,
Радуйся, цінний скиптре Царя Христа,
Радуйся, зростивша гроно таїнственне,

Радуйся, двере небесна
І неопалима купино,
Радуйся, всемірне світло,

Радуйся, всіх радосте,
Радуйся, вірних спасення,
Радуйся, заступнице всіх християн
І прибіжище, Владичице.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

РЕКОМЕНДОВАНІ ВИДАННЯ

Джерела

1. *Святе Письмо Старого та Нового Завіту* / пер. о. І. Хоменко, 1990.
2. *Катехизм УГКЦ «Христос – наша Пасха»*. Львів: Свічадо, 2012.

Методична література

Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Навчаймося з радістю. Активні методи в катехизі*. Львів, 2004.

Катехитично-педагогічний інститут УКУ. *Моя мандрівка з Ісусом та друзями: Методичні матеріали для провідників літніх християнських таборів*. Львів: Свічадо, 2007.

Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Святі Тайнства в житті християнина: Методичні матеріали для проведення літніх християнських таборів*. Львів: Дизайн-студія «Папуга», 2012.

Патріарша катехитична комісія УГКЦ, Катехитично-педагогічний інститут УКУ. *Світло віри в моєму житті: Методичні матеріали для проведення літніх християнських таборів*. Львів: Колесо, 2013.

Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Царський бенкет. Методичні матеріали для проведення літніх християнських таборів*. Львів: Колесо, 2014.

Дорогою добра і краси. Методичні матеріали для проведення тематичних зустрічей про християнські цінності на прикладі життя та вчення митрополита Андрія Шептицького / Н. Дуда, Л. Цюпа – Львів: Свічадо, 2015.

DVD-диски:

1. Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Пояснення Храму та Божественної Літургії*. Тернопіль: ММС Свічадо, 2011.
2. Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Святі Тайнства християнського втаємничення: Хрещення, Миропомазання, Євхаристія*. Тернопіль: ММС Свічадо, 2008.
3. Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Бог любить всіх людей. Християнські пісні з рухами для дітей та молоді*. Тернопіль: ММС Свічадо, 2014.
4. Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Тайнство Покаяння. Святі тайнства зцілення*. Тернопіль: ММС Свічадо, 2015.

CD-диски:

1. Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Співаймо Господу разом. Християнські пісні для дітей та молоді*. Тернопіль: ММС Свічадо, 2011.

2. Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Я – Божя дитина. Катехитичні пісні для праці з дошкільнятами.* Тернопіль: ММС Свічадо, 2010.
3. Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Радіємо у Господі. Катехитичні пісні для дитячих сердець.* Тернопіль: ММС Свічадо, 2007.
4. Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Пісня серця – 2013.* Тернопіль: ММС Свічадо, 2013.
5. Патріарша катехитична комісія УГКЦ. *Пісня серця – 2015.* Тернопіль: ММС Свічадо, 2015.